

F. SCOTT FITZGERALD'S

THE GREAT GATSBY

BEWERKING SIMON LEVY – VERTALING JIBBE WILLEMS

APRIL 2019

*It was much nicer
a long time ago
when we had each other
and the space about the world was warm*

can't we get it back someday

even by imagining?

- Zelda Fitzgerald
in een brief aan Scott Fitzgerald,
herfst 1930.

Long Island – New York

De zomer van 1922.

Jay Gatsby –

een romantische idealist met een ontwapenende glimlach

Daisy Buchanan –

uit het zuiden, met een stem die klinkt naar geld

Nick Carraway –

uit een landelijke omgeving, zacht van aard met een lief gezicht

Tom Buchanan –

Daisy's echtgenoot, zijn lijf is sterk en tot wreedheid in staat

Jordan Baker –

Daisy's vriendin, atletisch en gespierd

Myrtle Wilson –

Het liefje van Tom in New York, goed gevuld en wulps

George Wilson –

Myrtle's echtgenoot, fut-, bloed-, zielloos

Meyer Wolfsheim

Meneer Chester McKee

Agent

Dansers

Mevrouw McKee

Mevrouw Michaelis

Met de kleinere rollen kan gedubbeld worden.

Er mogen feestgangers en dansers worden toegevoegd.

Noot van de bewerker:

Ik heb het toneel beschreven zoals ik het voor me zie: een *larger-than-life* decor van mythische proporties, een visueel spektakel als verbeelding van Fitzgeralds prachtige filmische proza. De symbolische en metaforische laag van de roman kan echter ook op vele andere manieren worden vormgegeven, van simpel tot groots, dat laat ik over aan de regisseur. Mijn bedoeling is dat scènes overlappen, blijven hangen, soms zelfs tegelijk worden gespeeld, zodat we niet vast zitten aan tijd en ruimte. Dit is immers een herinnering, een droomwereld. Het zou spannend zijn om een muzikant (saxofonist, klarinettist) op het podium te hebben, om het geluid en gevoel van de *Jazz Age* over te brengen. Zonder muziek kan dit verhaal immers niet verteld worden. Deze voorstelling is muziektheater.

Een *slash (/)* betekent dat de spreker wordt onderbroken.

Toneelbeeld: een landschap, de zee, de lucht.

De handeling op het toneel is fluïde, dat wil zeggen: rekwisieten, decorstukken, personages verschijnen en verdwijnen, ze bestaan alleen in het moment, of: als in een sprookje.

Er staat een verweerd, deels verwoest reclamebord met de enorme ogen van Dr. T.J. Eckleburg die achter een gigantische gele bril een oordeel vellen over de gebeurtenissen. Hierbij veranderen de ogen van kleur.

Dit is een legende – over Amerika, over de *Jazz Age*, over betovering en illusies, over een wereld waarin liefde en dromen worden nagejaagd. En verraden.

THE GREAT GATSBY

EERSTE BEDRIJF

Er klinkt een opwindende Charleston.

Licht aan. Iedereen (behalve Nick Carraway) op het podium. Ze dansen. Wild. Ongeremd. Daisy en Tom Buchanan, Jordan Baker, Myrtle en George Wilson. Het echtpaar McKee. Eventueel nog andere dansers.

Alleen Gatsby blijft op afstand, mysterieus en in nevelen gehuld staart hij naar knipperend groen licht. Hij draagt een witte smoking, half afgewend en niet volledig zichtbaar. Hij is onstoffelijk, een geest, een illusie (dit is belangrijk).

Er lijkt iets niet te kloppen aan deze eerste indruk, alsof we kijken naar een fotonegatief, een herinnering. Dit is van belang omdat we deze scène later nog eens te zien krijgen. Op dat moment wordt de betekenis duidelijk.

De feestgangers dansen steeds wilder en dan verschijnt Nick Carraway met zijn koffer, achter op het toneel. Hij loopt naar voren, door de nevels en de dansende menigte, zonder opgemerkt te worden.

Op het moment dat de muziek en de dans op het hoogtepunt raken, is Nick voorop het podium.

De handeling bevriest.

Spot aan op Nick.

NICK *tot het publiek*

In mijn jonge en wat kwetsbaarder jaren gaf mijn vader mij wat raad waar ik sindsdien vaak aan moet denken. Hij zei: "Wanneer je een oordeel op voelt komen, bedenk dan dat niet iedereen op deze wereld dezelfde privileges heeft gehad als jij." Meer was het niet, maar wij begrepen elkaar wel vaker beter in de stilte dan het praten, dus ik wist dat er heel wat meer achter zijn woorden lag.

De dansers verdwijnen terwijl 'Gatsby's Love Theme' klinkt. Nick draait zich om en kijkt naar hem.

NICK Gatsby, de titelheld van dit verhaal, stond voor alles wat ik met man en macht verachtte. Maar als karakter wordt gevormd door een ononderbroken stroom successen, dan moet ik zeggen dat hij ook iets... subliems had... niemand begreep beter welke kansen het leven bood. Hij was buitengewoon begiftigd met hoop, niemand anders die ik ooit ontmoette was zo vol bereid tot romantiek als hij... en ik betwijfel of ik in mijn leven iets gelijks nog treffen zal.

Daisy haast zich het podium op, gevolgd door Jordan. Wellicht zweven ze de ruimte binnen op een divan. Daisy is beweeglijk als kwik, onweerstaanbaar niet te stuiten, altijd het middelpunt van de aandacht. In werkelijkheid lijdt ze aan een bipolaire stoornis, net als Zelda Fitzgerald dat deed. Jordan daarentegen is bijna mannelijk, atletisch, zelfstandig en zelfverzekerd. Om hen heen verschijnt het huis van de Buchanans, terwijl Gatsby langzaam in rook opgaat.

DAISY   Nick! Nicky *darling*! Ik ga sssstuk van geluk!

Ze werpt zichzelf in zijn armen en geeft hem een dikke zoen.

NICK   Hallo Daisy.

DAISY   Nick Carraway, mevrouw Baker. Nick is mijn neef /

NICK   Achterneef. Ver achter. Mijn overgrootvader is haar oudoom.

DAISY   Tom en hij zaten samen op Yale.

JORDAN   Heb jij ook *football* gespeeld?

NICK   Nee. Tom was de sportman. Ik was meer /

Tom Buchanan komt binnen. Zijn geld en omvang maken hem grof.

TOM   Nick! Dat werd tijd.

Hij draagt polokleding en duwt een trolley met drank voor zich uit.

NICK   Hallo Tom.

TOM   Wat drink jij.

NICK   Eh, niks nog, beetje te vroeg voor mij. Dank je.

TOM   Iemand anders een blij drankje?

Tom schenkt zichzelf in. Hij weet hem te raken zoals vroeger de bal. Daisy laat zich op de divan vallen, ze trekt Jordan met zich mee, ze knuffelt haar alsof ze haar geliefde is.

DAISY   Nick, ik heb Jordan alles over je verteld.

TOM   Heb je ons makkelijk kunnen vinden?

NICK   Er valt niet echt over je huis heen te kijken.

TOM   En waar verblijf je?

NICK   Aan de andere kant van het water.

JORDAN   West Egg¹?

NICK   Ik heb daar een huisje gevonden.

JORDAN   Oh ja?

---

¹ *West Egg*, op de kaart van New York 'Kings Point', het gebied waar Oud Geld woont. *East Egg*, op de kaart van New York 'Sands Point' is het terrein van Nieuw Geld. Mochten *West Egg* en *East Egg* niet lekker 'bekken', dan kan gekozen worden voor de andere benamingen.

NICK   Wat een bizarre plek. Links en rechts van me staan enorme villa's die in de zomer zeker twaalf- tot vijftienduizend doen.

TOM   Wat betaal jij?

NICK   Tachtig. Per maand.

TOM   Zo. Nou, welkom in *East Egg*.

DAISY   Hoe lang blijf je?

NICK   Tot ik mijn eerste miljoen heb verdiend.

DAISY   Daar kan Tom je wel mee helpen, toch, schat?

NICK   Ik ben onderweg langs Chicago gekomen en je krijgt een kus van een massa mensen.

DAISY   Oh ja, missen ze me?

NICK   De hele stad is ontroostbaar. Alle auto's hebben een als rouwkrans zwartgeverfd achterwiel en langs de kust klinkt elke nacht een onophoudelijk gejammer.

DAISY   Fantastisch!

Daisy springt van de divan.

DAISY   Laten we teruggaan, Tom. Morgen al!
tot Nick
Je moet de baby nog zien!

NICK   Heel graag.

DAISY   Die slaapt nu. Twee jaar is ze. Heb je haar al eens gezien?

NICK   Nog niet.

DAISY   Nou, het wordt tijd. Ze is /

TOM   Wat ben jij nu eigenlijk mee bezig, Nick?

NICK   Ik doe in obligaties.

TOM   Voor wie?

NICK   Ik ben in de leer bij *Probity Trust*.

TOM   Nooit van gehoord.

NICK   Oh. Nou ja. Dat komt nog wel.

TOM   Zit daar nou geld in?

NICK   Iedereen die ik ken heeft ze. Verdienen er goed aan. Toen ik uit de oorlog terugkwam, nou ja, ik vond het een beetje saai worden thuis. Daarom ben ik hierheen gekomen. Mijn vader ondersteunt me het eerste jaar, financieel.

JORDAN   Waar kom je vandaan?

NICK   St. Paul.

Jordan kijkt Nick afwachtend aan, ze kent het niet.

NICK Minnesota?

Jordan heeft geen idee.

JORDAN Jaja.

DAISY Jij gaat nog eens heel rijk worden.

NICK Ik heb al een hele rij boeken over geld en beleggen, ik verdiep me er echt in en /

DAISY Jij kan hem wel helpen toch Tom?

Jordan gaapt en staat op.

JORDAN Ik ben helemaal stijf, alsof ik al de hele dag op die bank lig.

DAISY Dat is niet mijn schuld. Ik probeer je al de hele middag mee naar New York te krijgen.

TOM Dit helpt heel goed tegen stijfheid.

Tom biedt Jordan een drankje aan.

JORDAN Alcohol is wel illegaal hè.

TOM De drooglegging is voor sukkel.

JORDAN Daarbij moet ik me aan een strak trainingsschema houden.

Ze pakt het glas en drinkt het in één slok leeg.

TOM Hoe jij ooit een wedstrijd wint is mij een raadsel.

NICK Ken ik jou niet ergens van?

JORDAN Jij woont in West Egg zei je? Daar ken ik iemand.

NICK Ik ken daar helemaal /

JORDAN Gatsby ken je toch wel?

DAISY Gatsby? Welke Gatsby?

JORDAN Hij woont in dat enorme landhuis dat zo lijkt op een Frans hotel.

NICK Met die toren?

JORDAN Altijd groot feest daar.

NICK Ik woon zowat in zijn tuin.

Daisy loopt opeens naar de rand van het toneel en staart in de verte.

DAISY Over twee weken is het de langste dag van het jaar. Verlangen jullie ook altijd zo naar de langste dag van het jaar om er dan te laat achter te komen dat die geweest is? Ik kom er altijd te laat achter.

JORDAN Laten we iets gaan doen dan.

DAISY *opgewonden, manisch*
 Heel goed! Wat gaan we doen? Wat doen mensen zoal?
ze kijkt naar haar hand
 Kijk nou!
Ze steekt haar vinger uit.
 Ik heb me pijn gedaan.
Ze pruilt.
 Jouw schuld, Tom. Ik weet dat dat niet je bedoeling was maar je hebt het toch
 gedaan. Dat krijg je als je met een bruto van een vent trouwt, zo'n gigantisch groot
 gespierd en log exemplaar van een /

TOM Dat woord haat ik. Log. Ook als grapje.

DAISY Log. Logloglogloglog. LOG!

korte stilte

TOM Neem wat te drinken, Nick.

NICK Lekker.

Tom schenkt wat in.

TOM Mooi huis heb ik hè?

NICK Prachtig! Vooral die enorme /

TOM Heb ik van Demaine gekocht, de oliebaron. Ik geef je een toertje.

Hij neemt Nick bij de arm.

DAISY Blijf nog even hier.

TOM Kom. Ik laat je de polopaarden zien.

DAISY Kom op Tom.

NICK Zijn jullie van plan hier te blijven?

TOM Ik zou gek zijn om te verhuizen.

DAISY We zijn gekomen om te blijven.

JORDAN Ze vonden Frankrijk vreselijk.

NICK Hoe lang zaten jullie daar?

TOM Jaartje ongeveer, toen zijn we op de polo-trein gesprongen.

DAISY Eeuwig op drift door Europa. Met feesten en jachten en LOGGE mannen die op
 paarden tegen houten balletjes raggen.

NICK *probeert eroverheen te lachen*
 Vergeleken met jullie ben ik maar een onbeschaafd mannetje.

TOM *opeens hard*
 De hele beschaving gaat naar de toring! Ik ben de laatste tijd vreselijk pessimistisch

qua wereldbeeld, Nick. Heb je *The Rise of the Coloured Empires* gelezen van, hoe heet 'ie, Goddard?

NICK   Nooit van gehoord.

TOM   Dat is dus een heel goed boek dat iedereen zou moeten lezen. Het gaat over – ken je de term homeopathische verdunning? – nou het idee is dus dat als we niet oppassen, het hele witte ras volledig verwatert zeg maar, demografisch, allemaal wetenschappelijk bewezen.

DAISY   Tom is helemaal intellectueel aan het worden, leest 'ie van die dikke boeken met moeilijke woorden erin, zoals, wat zei je nou? Homo... /

TOM   Homeopathisch. Als we niet oppassen zijn wij niet langer het dominante ras, dan worden we volledig onder de voet gelopen.

DAISY   *met een knipoog naar Nick*
Daar moeten we zeker een stokje voor steken.

TOM   Ja lach maar. Het punt is dat wij Ariërs zijn, ik en jij en jij en...
Hij aarzelt bij Daisy.
En wij hebben deze beschaving opgebouwd, ja, en wetenschap en kunst en alles.
Snap je?

Een telefoon rinkelt. Iedereen zwijgt. De telefoon rinkelt weer.

TOM   Die moet ik even pakken.

Tom af.

DAISY   *gemaakt vrolijk*
Ik ben zo blij dat je er bent, Nick. Je doet me denken aan... een roos, ja absoluut, een roos. Vind je niet, Jordan? Een volmaakte roos.

Daisy staat op.

DAISY   Ik moet even...

Ze haast zich achter Tom aan.

NICK   Een strak trainingsschema, zei je, waar /

JORDAN   Ssssssssssst.

Af klinkt gedempt geruzie.

NICK   Die Gatsby waar je het /

JORDAN   Stil. Ik probeer te luisteren.

NICK   Wat is er dan aan de hand?

JORDAN   Weet je dat niet? Ik dacht dat iedereen het wist.

NICK   Ik niet.

JORDAN   Nou... Tom heeft er iemand naast... in New York.

NICK Er iemand naast?

JORDAN Ze zou op zijn minst zo discreet kunnen zijn hem niet thuis te bellen.

Tom en Daisy weer op.

DAISY *gemaakt opgewekt*
Alsof het zo had moeten zijn! Ik keek nét naar buiten en ik zag zo iets enorm romantisch, een vogel, op het gras, een nachtegaal, denk ik, ja, het moet een nachtegaal zijn, die op een vrachtschip of nee een oceaanstomer is overgekomen, zit daar maar te zingen, vreselijk romantisch vind je niet Tom?

TOM Ja vreselijk.
tot Nick
Voor je vertrekt wil ik je de paarden laten zien.

De telefoon gaat weer. Iedereen zwijgt. De telefoon blijft rinkelen.

TOM Die is voor mij.

Tom af. Jordan kijkt naar Daisy, gaat dan ook af – zelfde kant als Tom.

DAISY Eigenlijk kennen wij elkaar helemaal niet zo goed, Nick. Al ben ik je nichtje. Je bent niet eens op mijn bruiloft geweest.

NICK Ik zat toen nog in de oorlog.

DAISY Ach ja dat klopt ja. Was ik vergeten. Die oorlog heeft veel jonge mannen van ons weggerukt.

Ze staart in de verte, in herinneringen verzonken.

DAISY Ik heb nogal een rottijs achter de rug, Nick, ik ben er een beetje cynisch van geworden.

NICK Ze zal nu al wel praten, of niet? En... eten... en van die dingen?

DAISY Wie?

NICK Je dochter.

DAISY Pammy? Oh. Ja. Zeg, luister Nick, ik zal je vertellen wat ik heb gezegd, toen ze werd geboren. Wil je dat horen? Dan snap je misschien meer van hoe ik denk over... dingen. Dus, Pammy was nog geen uur oud en Tom was God-mag-weten-waar en ik kom bij uit de verdoving en voel me volkomen en volstrekt verlaten en ik vraag de verpleegkundige 'is het een jongen of een meisje?' en zij zegt een meisje en ik kijk weg en begin te huilen. 'Goed dan,' zei ik, 'ik ben blij dat het een meisje is en ik hoop dat ze niet al te slim wordt want als meisje kan je in deze wereld beter maar een beetje mooi zijn en niet al te slim.' Tenminste, ik vind in ieder geval alles vreselijk. Dat vindt iedereen die een beetje intelligent is. En ik kan het weten. Ik ben overal geweest en ik heb alles gedaan.

Ze lacht.

Beau monde. Christus wat ben ik beau monde!

Tom en Jordan komen weer binnen.

JORDAN Tien uur. Dit brave meisje gaat naar bed.

DAISY Jordan heeft morgen een toernooi. In Westchester.

NICK Oh! Jij bent Jordan Baker, de golfster!

JORDAN Slaap lekker. Maak je me om acht uur wakker?

DAISY Als ik je wakker krijg.

JORDAN Komt goed. Welterusten, meneer Carraway. Tot spoedig.

DAISY Zeer spoedig. Sterker nog, ik ga jullie uithuwelijken aan elkaar. Kom maar vaak langs, Nick en dan zal ik jullie soort van eh, koppelen. Je kent het wel, dat ik jullie per ongeluk opsluit in linnenkasten enzo, jullie in een bootje de zee opduw, dat soort dingen.

JORDAN Goedenacht. Ik doe of ik niks gehoord heb.

Jordan af.

NICK Ik dacht al dat ik haar ergens van kende. Haar foto staat steeds in de krant, zij heeft Palm Beach gewonnen, toch? En Asheville. Wat las ik nou toch over haar, had zij niet /

TOM Het is een goed kind. Ze zouden d'r niet zo het hele land door moeten slepen.

DAISY Wie niet?

TOM Haar familie.

DAISY Ze heeft één tante. Die is duizend jaar oud. Hoe dan ook, Nick gaat nu voor haar zorgen, of niet Nick.

NICK Rijke meisjes trouwen niet met armoedzaaiers.

DAISY Onzin. Ze is hier deze zomer ieder weekend. Het zal haar goed doen, wat stabiliteit, en zekerheid.

NICK Komt ze uit New York?

DAISY Louisville. Wij kennen elkaar van toen wij nog onbeschreven blaadjes waren.
tot Tom
Prachtige BLANKE onbeschreven blaadjes.

TOM Wat heb jij Nick allemaal verteld toen ik aan de telefoon zat?

DAISY Ik? Daar kan ik me niks van herinneren, of ja, nu ik erover nadenk, we hebben het gehad over het Arische ras. Ja ja, ik ben er zeker van, of niet, Nick? Dat kwam zo ter sprake en voor we het wisten /

TOM Je moet niet alles geloven wat je hoort Nick.

NICK Ik heb geen woord gehoord. Dus. Welterusten, Tom, Daisy.

DAISY Welterusten lieve lieverd. Mijn lieve zoete Nicky. Oogjes toe, snaveltje dicht.

Daisy blaast hem luchtkusjes toe terwijl Tom haar van het podium af haalt. 'Gatsby's Love Theme' klinkt zachtjes en Gatsby zelf verschijnt in de mist. Nog steeds niet volledig zichtbaar, meer schaduw dan substantie, hij staart naar het groene knipperlicht. Nick draait zich om en kijkt naar Gatsby.

NICK *tot het publiek*
Ja, Gatsby bleek uiteindelijk best een goed mens. Maar het is wat in de duisternis lag, wat op zijn ziel aasde, de ruïnes van zijn dromen bij het waken, wat mij angst aanjaagde, en nog altijd aanjaagt.

De ogen van Dr. Eckleburg gloeien dreigend op in de Valley of Ashes. Gatsby verdwijnt. Tom komt op en pakt Nick bij de arm.

TOM Kom, ik wil je dat je mijn vriendin ontmoet.

Een vaalgeel uithangbord verschijnt: Wilsons Garage. Reparaties. In- en Verkoop van Auto's. George Wilson op. Zo grijs als de as die om hem heen wolkt.

TOM Ha Wilson, loopt het een beetje?

WILSON Ik mag niet klagen. Wanneer gaat u mij die auto nou verkopen?

TOM Volgende week. Mijn mannetje is ermee bezig.

WILSON Traag mannetje of niet?

TOM Helemaal niet. Maar als je er geen vertrouwen in hebt, verkoop ik mijn auto wel ergens anders.

WILSON Ik bedoelde er niks mee, meneer Buchanan, ik wilde alleen maar zeggen /

Myrtle Wilson op.

MYRTLE Pak eens wat stoelen voor onze gasten, zo kunnen ze toch nergens zitten?

WILSON Ja lieverd.

Wilson af.

MYRTLE Ik probeer hem wat manieren bij te brengen.

Ze heupwiegt naar Tom, sensueel, ze plaagt hem.

TOM Myrtle, dit is Nick Carraway. We hebben samen op Yale gezeten.

MYRTLE Alles goed?

NICK Hallo.

TOM Ik wil je zien.

MYRTLE En dus?

TOM Stap in de eerstvolgende trein.

MYRTLE En als ik daar geen zin in heb?

TOM Jij hebt echt wel zin.

MYRTLE Hoe weet jij dat zo zeker?

Tom grijpt Myrtle bij haar middel.

MYRTLE Jij denkt dat je maar met je vingers hoeft te knippen en ik doe wat je zegt hè?

TOM Stap gewoon op de trein.

MYRTLE Koop ik dan eindelijk dat hondje voor me?

TOM Je krijgt een heel nest!

MYRTLE Beloofd?

TOM Woefwoef!

MYRTLE Nou, als het zo zit...

TOM Ik zie je over een uur in het appartement.

Wilson op, met twee stoelen.

WILSON Wat ik maar wilde zeggen over die auto was /

TOM We zijn er vandoor. Ik laat Nick de buurt even zien.

WILSON Ja, natuurlijk, meneer Buchanan. Ik dacht alleen /

TOM Ik laat je nog wel weten van die auto.

WILSON Ja, meneer, eh, ja meneer, meneer Buchanan.

Nick en Tom steken het podium over, het uithangbord van Wilson verdwijnt.

TOM Vreselijke plek nietwaar?

NICK Waar zijn we?

TOM Queens. Je kan je toch niet voorstellen dat mensen ervoor kiezen zo te leven?

NICK Vreselijk.

TOM Het doet haar goed om er even uit te zijn.

NICK Mag dat dan van haar man?

TOM Wilson? Die is nog te dom om te poepen. Hij denkt dat ze in New York bij haar zus op bezoek gaat!

Opgewekte jazz klinkt, levendig, dronken. Terwijl het opzichtige New Yorkse appartement van Tom en Myrtle om hen heen verschijnt, verdwijnt de Valley of Ashes. Ook verschijnen meneer (Chester) en mevrouw McKee. Hij is een snob met vrouwelijke trekjes, zij is kinderlijk en platvloers. Iedereen is straalbezopen.

MYRTLE *met een te luide lach*

De meesten lichten je op waar je bij staat. Geld is het enige dat voor die mensen telt. D'r was hier vorige week een vrouw voor mijn voeten maar ze gaf me een rekening die hoog genoeg was voor een blindedarmoperatie.

Ze grijpt Tom vast, danst geil met hem.

MEVR. MCKEE Wat een prachtige jurk. Staat je zó snoezig.

MYRTLE Dit ding? Hangt al eeuwen bij me in de kast. Ik trek het soms aan als het me allemaal niks kan schelen hoe ik eruit zie.

MEVR. MCKEE Je ziet er geweldig uit.
tot Nick
Ziet ze d'r niet geweldig uit in die jurk?

NICK Geweldig.

MYRTLE Wat vind je van m'n flatje, meneer Carraway.

NICK *liegt*
Leuk.

MYRTLE Heeft Tom voor me gekocht. Toch Tom?

TOM Ik heb geen zin om te dansen.

Tom schenkt zichzelf wat te drinken in. Myrtle danst alleen verder.

TOM Ik heb zin om te drinken. Nick!

Nick is al dronken.

NICK Ik moet echt gaan studeren.

TOM Je hebt nog genoeg tijd om rijk te worden. Kom op. Hier. Drink.

Hij trekt Nick naast zich en geeft hem nog wat te drinken.

MEVR. MCKEE Je zou eens model moeten staan voor Chester, Myrtle, ik denk dat jij wel goed pakt op camera, denk je niet, Chester?

CHESTER *tot Nick*
Ik doe iets met kunst.

NICK Ach?

MEVR. MCKEE Je moet écht zijn werk eens zien. Chester heeft mij al honderd zevenentwintig keer op de foto gezet, of niet Chester?

CHESTER Honderd negenentwintig.

MYRTLE Kom op, dans met me, meneer Carraway.

Chester draait om de dansende Myrtle heen.

CHESTER Ik zou natuurlijk wel iets met het licht doen. Om je rondingen en curves beter uit te laten komen. Wat een heerlijk profiel! En al dat haar! Daar moet ik iets mee doen.

MYRTLE Ik zou helemaal niks met het licht doen, ik zou gewoon /

CHESTER Ssssst!

Chester bekijkt Myrtle van alle kanten, de anderen kijken naar hen.

TOM We moeten meer drinken. Schud niet zo met je kontje Myrtle en doe d'r wat nuttigs mee. Haal eens wat ijs voordat iedereen in slaap flikkert.

MYRTLE Ik heb uren geleden om ijs gevraagd. Ah, zwart personeel! Als je die niet achter de broek zit, voeren ze nooit wat uit!²

Myrtle af.

CHESTER *tot Tom*
Ik heb een heel mooie serie gemaakt op Long Island. Ik heb er beneden twee hangen.

TOM Twee wat?

CHESTER Fotostudies. De ene noem ik 'Long Island – De Meeuwen' en de andere noem ik 'Long Island – De Zee.'³

TOM Waar blijft ze verdomme.

Tom gaat achter Myrtle aan.

MEVR. MCKEE *tot Nick*
Woon jij ook op Long Island?

NICK Nee, West Egg.

MEVR. MCKEE Oh ja?

CHESTER Ach dat ken ik wel, een van die grote villa's?

NICK Nee, nee, het is maar een zomerhuisje.

MEVR. MCKEE We waren daar vorige maand, voor een feest.

CHESTER Bij een zekere Gatsby.

MEVR. MCKEE Ken je die?

NICK Dat is mijn buurman.

MEVR. MCKEE Echt waar? Nou, ze zeggen dat hij de neef of achterneef van de Kaiser is, of was het van Von Hindenberg? Ik ben doodsbang voor hem. Niet iemand die je als vijand wil hebben.

CHESTER Ik heb gehoord dat hij een man heeft omgebracht.

---

² In het origineel staat: MYRTLE - I told that boy about the ice. These people! You have to keep after them all the time. Zeker in die tijd was 'boy' een denigrerende benaming voor een zwarte man. Dat zij de 'boy' om ijs heeft gestuurd, betekent waarschijnlijk dat ze de zwarte bediende heeft gezegd ijs te halen. Daarna zegt ze 'these people!' Waarschijnlijk bedoelt ze met 'these people': Zwarte mensen! En dan haar laatste zin, die druipt ook van het racisme. Ze is in deze uitlatingen een mooie match voor Tom. Maar dit racisme komt hier ook een beetje uit de lucht vallen (al is het een goede manier om haar antipathiek te maken voor het publiek). Het is vrij eenvoudig het te vertalen met iets dat meer neutraal is. Een klaagzang op het personeel van tegenwoordig.

³ Eigenlijk niet Long Island, maar Montauk Point (Montauk Point – De Meeuwen en De Zee), maar dat bekt niet zo lekker voor een Hollandse tong en qua locatie maakt het voor een Nederlands publiek niet zo heel veel uit, behalve dan dat het Long Island én beter verstaat én er een betere voorstelling van heeft. Daarbij vind ik de herhaling van Long Island en het feit dat de kunstenaar niet erg fantasierijk is in het benamen van zijn werken grappiger uitkomen op deze manier.

MEVR. MCKEE Dat is geloof ik niet waarom ik bang voor hem ben, het is meer omdat hij een spion was voor de Duitsers, tijdens de oorlog. Dat zei iemand, op het feestje. Die wist alles van Gatsby. Een jeugdvriend. Uit Duitsland.

CHESTER Dat kan niet kloppen want hij vocht voor de Amerikanen tijdens de oorlog. Je moet eens goed naar hem kijken, als hij niet oplet. Ik durf te wedden dat hij iemand heeft vermoord.

MEVR. MCKEE Ze zeggen dat hij er niet eens woont, in dat huis, maar dat 'ie op een boot woont die in het geniep de kust van Long Island op en af vaart.

ze schreeuwt

CHESTER!

ze wijst naar Nick

Is HIJ niet iets voor je?

Tom en Myrtle op met ijs.

MYRTLE Tom! Stop daarmee! Ik laat alles vallen!

MEVR. MCKEE Ze hebben allebei een hekel aan degene met wie ze getrouwd zijn.

NICK Is het zo erg?

MEVR. MCKEE Een gloeiende hekel. Ik snap niet waarom je bij iemand blijft waar je een hekel aan hebt.

Gatsby verdwijnt⁴.

CHESTER Als ik hen was zou ik onmiddellijk scheiden en met elkaar trouwen.

NICK Heeft zij ook een hekel aan Wilson?

MYRTLE Probeer jij maar eens getrouwd te zijn met een vettige ambitieuze smeerpip.

MEVR. MCKEE Dat zeg ik.

CHESTER Zodra ze kunnen gaan ze naar het Westen.

MEVR. MCKEE 't Is zijn vrouw die tussen hun en het geluk staat. Katholiek hè, die geloven niet in scheiden.

TOM Hou Daisy hierbuiten.

NICK Daisy is niet katholiek.

MEVR. MCKEE *over Myrtle*

Zij moet echt van d'r man af. Ze woont al elf jaar in die garage. En nooit vreemd gegaan! Nou ja, vóór Tom.

Myrtle, ladderzat, gaat op Nicks schoot zitten. Nick krijgt er de zenuwen van.

MYRTLE We zaten tegenover elkaar in de trein, op die kleine kuipstoeltjes, die altijd onbezet blijven. Ik was op weg naar mijn zus in New York en ik kon m'n ogen niet van hem

---

⁴ Een beetje een vreemde regie-aanwijzing, omdat deze niet voorafgaat aan een aanwijzing waarbij Gatsby verschijnt. Maar het lijkt me dat de bewerkster Gatsby zou laten verschijnen op het moment dat er over hem gesproken wordt, als Chester iets hiervoor zijn naam noemt.

afhouden, met z'n nette pak en z'n glimmende schoenen, en steeds als hij naar mij keek deed ik of ik naar de reclame boven z'n hoofd keek.

TOM   Waar ben je verdomme mee bezig?

MYRTLE   Wat nou?

TOM   Kom hier.

MYRTLE   Hou je mond, ik ben aan het praten.

tot Nick

Toen we het station binnen reden stond 'ie zo dicht bij me dat 'ie tegen me aandrukte met z'n stijve, eh, gesteven overhemd. 'Hou op,' zei ik, 'of ik roep de politie,' maar hij wist dat ik loog. Toen ik met 'm in de taxi zat was ik zo opgewonden dat ik niet eens doorhad dat ik niet in de metro was gestapt. Het enige wat ik almaar dacht was: 'je leeft maar één keer, je leeft maar één keer.'

TOM   Ja hou nou maar op Myrtle.

Hij trekt Myrtle van Nicks schoot.

MYRTLE   Ja meester, natuurlijk meester.

Ze schenkt nog een drankje voor zichzelf in.

TOM   Ik denk dat je wel genoeg hebt gehad.

MYRTLE   Blijf met je poten van me af! Je had me een hond beloofd, waar is die?

Ze begint dronken te ratelen.

MYRTLE   *ze wijst naar mevrouw Mc.Kee*

Jij mag deze jurk hebben als ik er klaar mee ben ik moet er morgen een nieuwe kopen en ik moet er een lijst van maken van alle dingen die ik moet een massage! moet ik en ik moet naar de kapper wat dacht je van krullen en een asbak! moet ik zo'n kleintje die je met je mee kan krans een rouwkrans! voor m'n moeder met een zijden strik zwart! voor d'r graf die de hele zomer mooi blijft en dat hondje! dat Tom me beloofd heeft moet ik moet een lijstje maken anders vergeet ik al die dingen nog en /

Nick staat op.

NICK   Ik moet er echt maar eens vandoor.

MYRTLE   Nee, nee, blijf nog even!

MEVR. MCKEE Ja blijf.

CHESTER   Kom mee naar beneden dat laat ik je mijn foto's zien.

NICK   Ik ben maar twee keer in mijn leven dronken geweest en de eerste keer was vanmiddag.

Nick maakt aanstalten om te gaan.

NICK   Ik denk niet dat Daisy trots op me zou zijn.

MYRTLE   Daisy!

Myrtle ontploft.

MYRTLE DAISY! DAISY! DAISY! Dat wijf lijkt verdomme wel HEILIG!

TOM Hou je mond, Myrtle.

MYRTLE Jij bepaalt niet wat ik met mijn mond doe! Ik zeg wat ik wil!

TOM Ik wil niet dat jij haar naam noemt.

MYRTLE DAISY! DAISY! DAISY!

TOM Dit is geen grap, Myrtle.

CHESTER Laten we allemaal even rustig /

MEVR. MCKEE Myrtle, laat het los /

MYRTLE Ik zeg waar ik zin in heb! DAISY! DAISY! DAI /

Tom stompt haar in het gezicht en breekt haar neus. Myrtle valt krijsend van de pijn op de grond.

MYRTLE GODVERDOMME KLOOTZAK GORE LUL!

Myrtle blijft krijsen terwijl de anderen haar van het podium helpen. Nick blijft, licht op hem.

NICK *tot het publiek*
Gek genoeg begon ik van New York te houden.

Vrolijke dansmuziek. Feestverlichting en een sterrenhemel schitteren geheimzinnig door de nevel.

NICK En al die tijd klonk er muziek uit het huis van mijn buurman. In zijn schemertuinen werden mannen en meisjes als motten aangetrokken door de champagne en de sterren en het gefluister. En toen, op een vroege zondagochtend, stond er een chauffeur voor de voordeur met een verrassend formele uitnodiging. Het zou Gatsby een eer zijn, stond er, als ik die avond naar zijn bescheiden feest wilde komen.

Het feest vormt zich rondom hem. Uit de nevel komen Gatsby en zijn tuin tevoorschijn. Hij kijkt rond in zijn wereld, charmant, gevaarlijk sexy. Hij nadert Nick en spreekt, enigszins gemaakt, hij kiest elk woord met zorg.

GATSBY Uw gezicht komt mij bekend voor. Zat u niet bij de Derde Divisie, tijdens de oorlog?

NICK Dat klopt ja, hoe wist u...? Soldaat van het Negende Bataljon, machinegeweer.

GATSBY Dat dacht ik al. Ik was bij het Zevende, Infanterie, tot juni 1918. Verlangt u wel eens terug?

NICK Naar de oorlog? Ja. Ik voelde mij daar zo op mijn plek, dat ik hier mijn rust maar niet lijk te vinden. Het is hier allemaal nogal saai.

GATSBY Ik begrijp wat u bedoelt. Ik denk dat de meeste mensen hier geen idee hebben van hoe het in de loopgraven was.

NICK Zoiets blijft je altijd bij.

GATSBY Dat doet het zeker. Waar komt u vandaan?

NICK Saint Paul. Minnesota.

GATSBY Ja dat ken ik. Zeg, ik heb onlangs een nieuw watervliegtuigje gekocht en ik wilde daar eens een matineus proefvluchtje mee maken. Wat dacht u ervan me te vergezellen, m'n beste? Vliegen we een stukje langs de kust.

NICK Hoe laat?

GATSBY Wat u het beste uitkomt.

NICK Ja, graag! Dat lijkt me geweldig! Trouwens, ik ben Nick, Nick /

Jordan verschijnt, gekleed als een 'flapper' (een moderne, vrijgevochten vrouw in de jaren twintig, Zelda Fitzgerald was een bekende flapper). Ze heeft een drankje in haar hand.

JORDAN Meneer Carraway!

NICK Mevrouw Baker, hallo!

JORDAN Ik dacht al dat ik je hier zou vinden. Je had me verteld dat jullie burens waren. Heb je het een beetje naar je zin?

NICK Nou, ik vind het nogal een apart feestje, ik ben hier al uren en heb de gastheer nog niet eens ontmoet. Ik woon hiernaast, en die Gatsby heeft vanochtend zijn chauffeur bij me langs gestuurd met een uitnodiging.

Jordan en Gatsby kijken Nick aan.

GATSBY Ik ben die Gatsby.

NICK Wat!? Oh, neem me niet kwalijk!

Gatsby glimlacht, een zeldzaam stralende glimlach die de hele wereld verlicht.

GATSBY Ik dacht dat u het wist, m'n beste. Ik vrees dat ik niet zo'n goede gastheer ben.

Meyer Wolfsheim, een wat ouder, schimmig Broadway-figuur, verschijnt en loopt op Gatsby af.

WOLFSHEIM Het spijt me dat ik u onderbreek, maar Detroit hangt aan de lijn.

GATSBY Ik bel ze wel terug.

WOLFSHEIM Dat is misschien niet zo'n bijster goed idee.

GATSBY *tot Nick*

Als u ergens zin in heeft, u hoeft het maar te vragen, m'n beste. Als u mij nu wilt verontschuldigen, ik zal mij aanstonds weer bij u beiden voegen.

Hij maakt een korte buiging en gaat af met Wolfsheim.

GATSBY *sotto voce, in het afgaan*

Ik zei toch een kleine stad, Meyer! Wat hebben we aan die kerel als hij denkt dat Detroit een kleine stad is?

NICK Ik heb me belachelijk gemaakt! Ik had gedacht dat Gatsby een vadsige, extravagante man zou zijn van middelbare leeftijd!

Jordan lacht.

NICK Wie is het voor een man? Weet jij iets van hem?

JORDAN Hij is gewoon een man die Gatsby heet.

NICK Waar komt hij vandaan bedoel ik? En wat doet hij?

JORDAN Ik heb werkelijk geen idee.

NICK Mensen verschijnen toch niet zomaar uit het niets om een paleis te kopen op Long Island?

JORDAN Gatsby dus wel.

NICK Hij moet toch iets van een verleden hebben?

JORDAN Ja, dat zal wel hè.

NICK Iedereen heeft het over hem.

JORDAN Nou, hij heeft me een keer verteld dat hij aan Oxford heeft gestudeerd, maar dat geloof ik geloof ik niet.

NICK Hoezo?

JORDAN Weet ik niet. Ik denk gewoon niet dat hij daar heeft gestudeerd.

NICK Ik heb de meest bizarre dingen over hem gehoord.

JORDAN Dat hij iemand vermoord heeft?

NICK Ja!

JORDAN Dat hij voor de Duitsers heeft gespioneerd?

NICK Ja!

JORDAN Dat 'ie alcohol smokkelt uit Canada?

NICK Echt waar!?

Jordan lacht.

JORDAN Hij geeft in ieder geval grote feesten. Ik hou van grote feesten. Die zijn lekker intiem. Op kleine feestjes heb je geen privacy. Heb je het naar je zin?

NICK Ik heb het naar mijn zin met jou.

Muziek.

JORDAN Kom dansen.

NICK Graag.

Ze dansen.

JORDAN Weet je, Daisy is erg over je te spreken. Ze blijft maar zeggen dat ze ons wil koppelen.

NICK Dan zou ze dit wel leuk vinden.

JORDAN Ben je verliefd op haar?

NICK Wie niet.

JORDAN Ja.
Als ik je een geheim vertel, beloof je dan er iets aan te doen?

NICK Waaraan?

JORDAN Dat vrouwtje van Tom in New York? Dat is niet de eerste. Toen Daisy net met hem getrouwd was, is hij op een nacht tegen een vrachtwagen gereden in Californië. Voorwiel vloog er zó af. Het kwam in de krant, het meisje dat naast hem zat ook, arm gebroken, een kamermeisje van het Santa Barbara.

NICK Waarom pikt Daisy dat allemaal? Waarom gaat ze niet gewoon bij hem weg?

JORDAN Misschien ben jij hier om haar te helpen.

Wolfsheim verschijnt.

WOLFSHEIM Pardon, mevrouw Baker?

JORDAN Ja?

WOLFSHEIM Meneer Gatsby zou u graag even willen spreken. Onder vier ogen.

JORDAN Mij?

WOLFSHEIM Heel graag, ja.

Jordan kijkt Nick aan.

JORDAN Denk na over wat ik je heb verteld. En kom alsjeblieft bij me langs. Je kan me bellen bij mijn tante, Sigourney Howard.

Jordan af.

WOLFSHEIM Mevrouw Baker is erg beroemd.

NICK Ik weet het.

WOLFSHEIM En meneer Gatsby, da's een bijzonder exemplaar nietwaar? Knappe kerel, om te zien, een echte gentleman.

NICK Ja.

WOLFSHEIM Oxford⁵.

NICK Heb ik ook gehoord.

WOLFSHEIM Heeft aan Oxford gestudeerd. Engeland. Wel eens van gehoord?

NICK *maakt een grapje*
Van Engeland?

WOLFSHEIM *reageert serieus*
Van Oxford.

---

⁵ Fitzgerald laat Wolfsheim 'Oggsford' zeggen, verkeerd uitgesproken, zoals hij Wolfsheim meerdere uitspraakfoutjes laat maken. Zoals *gonnection* ipv *connection*. Dit om aan te geven dat Wolfsheim niet tot de hogere klasse behoort. Dit kan in regie en spel worden ingevuld, of er kan voor iets anders worden gekozen.

NICK Wel eens van gehoord ja.

WOLFSHEIM Een van de beroemdste universiteiten ter wereld.

NICK Kent u Gatsby al lang?

WOLFSHEIM Een paar jaar. Ik had het genoeg vlak na de oorlog kennis met hem te mogen maken. Al na een uur wist ik dat ik een bijzonder mens had ontmoet. Dit is het soort man, zei ik tegen mezelf, die je aan je moeder en je zussen voor kan stellen.

Korte stilte.

WOLFSHEIM Ik zie dat u mijn manchetknopen bewonderd?

NICK *kijkt naar zijn manchetknopen*
Wat is dat, ivoor?

WOLFSHEIM Soort van. Prachtexemplaren nietwaar? Menselijke kiezen.

NICK Oh! Nou! Dat is heel interessant.

WOLFSHEIM Jaja.

Hij kijkt Nick lang aan. Gatsby op.

WOLFSHEIM Nou dan ga ik er maar eens vantussen, jullie jonkies zitten niet op het gezelschap van een oudje als ik te wachten.

GATSBY Geen haast, Meyer.

WOLFSHEIM Dat is zeer vriendelijk van u, maar ik behoor tot een andere generatie. Geniet! Praat over jullie sport en over jullie meisjes en over jullie... Ik zal jullie niet langer lastigvallen.

Hij schudt hun handen en vertrekt.

NICK Ik heb hem toch niet beledigd? We hadden het over zijn manchetknopen.

GATSBY Wat een figuur hè! Heel Broadway kent hem.

NICK Wat doet hij eigenlijk? Is 'ie acteur?

GATSBY Nee.

NICK Tandarts?

Gatsby lacht.

GATSBY Meyer Wolfsheim? Nee, het is een gokker. Hij heeft de World Series van 1919 gefixed.

NICK Wat? Matchfixing? Hoe?

GATSBY Hij zag een kans en greep hem.

NICK Waarom zit hij niet in de gevangenis?

GATSBY Ze kunnen niks bewijzen m'n beste. Het is een slimme kerel. Slimme kerels krijg je niet zo snel te pakken. Niet vergeten: proefvlucht. Morgenochtend. Negen uur.

NICK   Het spijt me dat ik u niet herkende net.

GATSBY   Laat gaan, we hebben het er niet meer over, m'n beste. Negen uur.

NICK   Ik zal er zijn.

GATSBY   Goedenacht.

NICK   Goedenacht.

GATSBY   Goedenacht, m'n beste.

Nick vertrekt, Gatsby blijft achter, alleen in de nevel en de schitterende lichtjes. Daisy verschijnt aan de andere kant van het podium, in het schijnsel van het groene licht. Ze beweegt alsof ze op de zachte muziek in de verte danst.

TOM   *van achter*
Daisy... DAISY... DAISY WAAR BEN JE VERDOMME!

Tom op, Gatsby verdwijnt.

TOM   Wat doe je hier?

DAISY   Ik kijk naar de lichtjes.

TOM   Je weet dat ik me zorgen maak als je verdwijnt zonder wat te zeggen.

DAISY   Is dat zo?

TOM   Natuurlijk. Dat weet je toch.

DAISY   We zouden echt een keertje moeten gaan... weer eens samen dansen.

TOM   Met die mensen wil je niets te maken hebben. Kom. We gaan naar binnen.

DAISY   Ik mis de feestjes.

TOM   Ik weet het. En we zullen ook weer gaan. Dat beloof ik. Maar nu heeft Pammy je nodig. Kom.

DAISY   Ik kom er zo aan.

TOM   Ik zei dat Pammy je nodig heeft.

DAISY   *heel rustig*
En ik zei ik kom er zo aan.

TOM   Goed, prima, doe maar waar je zin in hebt.

DAISY   Net als jij bedoel je?

TOM   Luister, ik weet niet waar jij de laatste tijd last van hebt, maar...
Laat maar. Kom gewoon naar binnen als Pammy naar bed moet.

Hij wacht op haar antwoord, ze blijft stil. Tom af. Daisy kijkt naar de lichtjes.

DAISY   Het was zoveel fijner toen we elkaar nog hadden, lang geleden, toen de wereld nog een warme plek was.

Daisy huilt. Het licht verandert. Geluid van een watervliegtuig. Gatsby en Nick, met vliegeniersbrillen en petten, op. Als het mogelijk is, zou het geweldig zijn als we ze werkelijk zien vliegen. Ze zijn informeler gaan praten, zeggen je en jij tegen elkaar in plaats van u.

GATSBY WAT EEN APPARAAT!

NICK GEWELDIG!

GATSBY SENSATIONEEL M'N BESTE?

NICK SENSATIONEEL!

GATSBY WAT DACHT JE VAN LUNCH VANMIDDAG IN NEW YORK?

NICK JA GOED IK HEB DE HELE DAG!

GATSBY ZEG LUISTER EENS M'N BESTE, WAT VIND JIJ EIGENLIJK VAN MIJ?

Het geluid van het watervliegtuig verstomt.

NICK We kennen elkaar nog maar net.

GATSBY Wees eerlijk, m'n beste.

NICK Nou... eerlijk? Ik heb vooral geruchten gehoord.

GATSBY Ik zal je wat over mijn leven vertellen. Zodat je niet de verkeerde indruk van me krijgt, door al die geruchten. Dit is de waarheid en niets dan de waarheid: ik ben de zoon van welvarende ouders uit het Middenwesten, allebei overleden nu. Ik ben opgegroeid in Amerika maar heb gestudeerd aan Oxford, een familietraditie die generaties teruggaat.

NICK Waar in het Middenwesten?

GATSBY San Fransisco⁶.

Een bediende op om hen te helpen hun vliegenierskleding uit te doen.

NICK Ah ja.

GATSBY Mijn hele familie is dood en ik heb een aardig fortuin geërfd. Dus ik ben een tijdje als een jonge vorst langs alle Europese hoofdsteden getrokken, Parijs, Venetië, Rome, waar ik edelstenen verzamelde – vooral robijnen – op groot wild jaagde, een beetje schilderde - alleen voor mijn eigen plezier - en waar ik probeerde een groot persoonlijk leed van lang geleden te vergeten. Toen brak de oorlog uit, m'n beste. Een vreselijke opluchting en ik heb enorm mijn best gedaan te sneuvelen, maar ik heb blijkbaar een zwerm beschermengeltjes. Toen alles losbarstte werd ik aangesteld als eerste luitenant. In het bos bij Argonne. Wel eens geweest?

NICK Ik was bij de slag van Saint-Mihiel.

GATSBY Ik was bij Souilly, onder Verdun. Ik leidde twee eenheden met machinegeweren zo ver naar voren dat er aan weerszijden van ons een gat van een halve mijl viel waar de infanterie niet doorheen kwam. We hebben daar twee dagen en twee nachten

---

⁶ Dit is een wonderlijk antwoord, omdat San Francisco absoluut niet in het Middenwesten ligt. Wonderlijk ook is dat Nick, die uit het Middenwesten komt, dit niet tegenspreekt. De waarheid en niets dan de waarheid?

gelegen, honderddertig man met zestien mitrailleurs, en toen de infanterie ons eindelijk inhaalde hebben ze tussen de lijken de insignes van drie Duitse divisies gevonden. Ik werd tot majoor bevorderd en kreeg een medaille van alle geallieerde mogendheden. Zelfs van Montenegro! Dat kleine Montenegro aan de Adriatische zee!

Nick moet een lach onderdrukken. Gatsby trekt een medaille uit zijn zak.

GATSBY Deze is van Montenegro. Lees eens voor.

NICK 'Orderi di Danilo. Montenegro. Nicolas Rex.'

GATSBY En de andere kant.

NICK 'Majoor Jay Gatsby. Voor buitengewone moed.'

GATSBY Dit heb ik ook altijd bij me. Als herinnering aan Oxford. Op het Trinity Quad genomen.

Gatsby laat Nick een foto zien.

GATSBY Die man links is nu de Graaf van Doncaster.

NICK *verrast*
Is het dan allemaal waar?

GATSBY Dat zei ik toch.

NICK Nee, dat bedoel ik niet, ik bedoel /

GATSBY Het is al goed, m'n beste.

NICK Waarom vertel je me dit?

GATSBY Ik ga je vandaag om een grote gunst vragen, dus ik vond dat je me een beetje moest leren kennen. Ik wil niet dat je denkt dat ik... zomaar iemand ben.

NICK Heb je dit allemaal voorbereid?

GATSBY Ik wist dat ik je kon vertrouwen. Want weet je, ik ben meestal omgeven door vreemden. Op drift. Om het vreselijke leed te vergeten dat mij is overkomen.

Korte stilte.

GATSBY Ik vertel je vanmiddag meer.

NICK Bij de lunch?

GATSBY Ja. Maar niet met mij. De lunch is met mevrouw Baker.

NICK Zeg je nou dat je verliefd bent op mevrouw Baker?

GATSBY Nee, m'n beste, dat ben ik niet. Maar mevrouw Baker heeft in al haar vriendelijkheid ingestemd om in deze kwestie als tussenpersoon op te treden.

NICK Ik snap er niets van. Waarom vertel je me het zelf niet?

Jazzmuziek klinkt. Om hen heen verschijnt een New Yorks restaurant.

GATSBY Het ligt nogal gevoelig... ik zou liever /

Tom op.

TOM   Hallo Nick.

NICK   Tom! Wat doe jij hier?

TOM   Ik kom hier zo vaak. Waar heb jij uitgehangen? Daisy is woest omdat je nog niet hebt gebeld.

NICK   Oh, ik... eh... Dit is meneer Gatsby. Meneer Gatsby, meneer Buchanan.

Gatsby en Tom schudden elkaar de hand. Gatsby weet niet wat te zeggen.

TOM   Aangenaam.
tot Nick
Kom je nou helemaal naar het centrum om een hapje te eten?

NICK   Ik ga lunchen met meneer Gatsby. En mevrouw Baker.

TOM   Als je je handjes maar thuishoudt...

Tom neemt Nick even apart.

TOM   Ik ben later vanmiddag in het appartement. Kom even langs. Dan drinken we wat.
tot Gatsby
Als u me wil excuseren. Mijn vrienden wachten. Nogmaals; aangenaam, meneer.

Hij schudt Gatsby nogmaals de hand. Af. Gatsby is van de kaart.

NICK   Hij is met mijn nicht getrouwd. Daisy. Ze wonen tegenover jou, aan de andere kant van het water.

GATSBY   Ja. Nou. Je bent toch niet boos, hoop ik, vanwege deze situatie met mevrouw Baker?

NICK   Nee, nee, dat is het niet, ik hou gewoon niet van geheimen.

GATSBY   Het is niks onverkwikkelijks. Zeg, jij verdient niet echt veel toch?

NICK   Niet echt nee, nog niet.

GATSBY   Dat vermoedde ik al, en ik wil niet onbeleefd zijn, maar... ik heb toevallig wat zaakjes lopen, voor erbij, snap je. En ik dacht, als je niet zoveel verdient /

Jordan op.

JORDAN   Hallo jongens!

GATSBY   Mevrouw Baker.

NICK   Hallo Jordan.

JORDAN   Nick, Jay. Stoor ik jullie?

GATSBY   Oh, nee hoor. Ga alsjeblieft zitten.

Jordan gaat zitten.

GATSBY   Eh, dank je, hiervoor, mevrouw Baker... jullie allebei... Nou ja... Eet smakelijk.

Gatsby snel af. Jordan lacht.

NICK Is hij altijd zo?

JORDAN Hij weet wat hij wil.

NICK Hoe dan ook is het fijn je weer te zien, zelfs onder deze geheimzinnige omstandigheden.

JORDAN Zo geheimzinnig is het niet. Niet echt.

NICK Wat is er dan?

JORDAN Wist je dat Daisy en ik samen zijn opgegroeid?

NICK Dat wist ik.

JORDAN Daisy Fay... het populairste meisje van Louisville.

Ragtime jazz. Daisy op in een jurk uit 1917, ze lacht en flirt. Het onderstaande gebeurt simultaan, het is belangrijk dat de aandacht naar Daisy gaat.

JORDAN Iedereen was jaloers op haar. Ze was altijd in het wit en ze reed in een klein sportwagentje en haar telefoon rinkelde de hele dag /

DAISY Wie zich kan gedragen krijgt precies één uurtje van mijn tijd.

JORDAN Alle opgewonden jonge officieren van Camp Taylor eisten het alleenrecht op de nacht met haar.

Gatsby op in uniform. Trage blues. Somber en klaaglijk. Het liefdeslied van Daisy en Gatsby. Gatsby neemt Daisy in zijn armen en ze dansen, verliezen zich in elkaar.

JORDAN Op een avond, ik loop langs haar huis, het is 1917, zie ik haar dansen op de veranda, met een luitenant die ik nog nooit had gezien. Ze gingen zo in elkaar op dat ze mij niet opmerkten. Hij keek naar haar zoals iedere jonge vrouw bekeken wil worden. Het was zó romantisch dat het in mijn geheugen gegrift staat. Die luitenant was Jay Gatsby /

NICK Gatsby?

DAISY Nee maar, luitenant Gatsby!

Daisy lacht, ze dansen.

JORDAN Daarna heb ik hem vier jaar niet gezien. Zelfs al heb ik hem wel eens ontmoet, op een van zijn feesten; ik besepte pas een paar dagen geleden dat hij het was. Hoe dan ook, ze werden onafscheidelijk, beloofden elkaar trouw en toen werd hij opgeroepen.

Gatsby fluistert iets in Daisy's oor en vertrekt.

JORDAN Ze was niet dezelfde daarna, wist zich geen raad met zichzelf, kwam niet meer buiten. Ik weet niet wat er gebeurd was, iets met haar familie, maar toen de vrede uitbrak trouwde ze halsoverkop met Tom Buchanan uit Chicago.

Het liefdeslied verandert in een wals. Tom op met champagne en een lange parelketting en hij danst met Daisy.

JORDAN Die kwam met zijn hele entourage naar Louisville, daar hadden ze nog nooit zo'n groteske vertoning van rijkdom gezien. De dag voor hun huwelijk gaf hij haar een parelketting die driehonderd vijftigduizend dollar had gekost. Ik was hun bruidsmeisje.

Tom wikkelt Daisy in de parelketting, alsof hij haar vastbindt als zijn gevangene, en vertrekt. Daisy laat zich op de grond zakken en drinkt champagne uit de fles. Jordan loopt naar Daisy.

JORDAN Een half uur voor het huwelijksdiner vond ik haar in haar kamer. Ze lag in haar bloemetjesjurk op bed, zo mooi als een avond in juni.

Daisy zwaait met een brief.

DAISY Flesluteer me, Jordan.

JORDAN Ze was zo zat als een aap. Lege fles champagne in haar ene hand, een brief in de andere.

DAISY Nooit een druppel gedronken maar man wat is dit lekker.

JORDAN Ik schrok ervan. Ik had nog nooit een meisje in zo'n toestand gezien.

DAISY Hier schattepoepel.

Ze wikkelt zichzelf uit de parelketting.

DAISY Breng deze maar naar beneden en geef ze terug aan van wie ze dan ook zijn. Zeg z'allemaal maar da'Daisy van veranderd is gedachten. Hoor je dat!? Daisy's van veranderd gedachten!

JORDAN Ik wist niet wat ik ermee aan moest. Ik deed de deur op slot en stopte haar in een koud bad.

DAISY De liefste van de wereld. HOREN JULLIE ME!? De allerliefste van de hele wereld!

JORDAN Ze klampte zich vast aan die brief. Die nam ze mee het bad in en kneep hem tot een natte prop, ik mocht hem pas van haar afpakken toen de brief in vlokken uiteen viel, als sneeuw. En zij zei niets meer.

Jordan helpt Daisy omhoog.

JORDAN Ik hield vlugzout onder haar neus, legde ijs op haar voorhoofd, snoerde haar terug in haar jurk en een half uur later wandelden we haar kamer uit, parels rond haar nek, alsof er niets gebeurd was.

NICK Wat stond er in die brief?

JORDAN Die was van hem.

NICK Gatsby.

JORDAN Hij kwam terug uit de oorlog... om met haar te trouwen.

Daisy af.

NICK Maar waarom is ze dan...

JORDAN Toen jij laatst langs kwam hoorde ze voor het eerst in jaren zijn naam weer, weet je nog?

NICK Wat een bizar toeval dat hij hier is dan.

JORDAN Maar het is helemaal geen toeval. Snap je dat dan niet? Gatsby heeft dat huis gekocht om bij Daisy in de buurt te zijn, slechts gescheiden door het water.

NICK Echt?

JORDAN Hij wil je vragen of je Daisy een keer wil uitnodigen, bij jou thuis, en dat hij dan langs mag komen.

NICK Wil je zeggen dat hij vijf jaar heeft gewacht, zelfs een villa heeft gekocht, zodat hij op een middag bij een vreemde langs kon komen om daar dan, wat, een buitenechtelijke verhouding te beginnen?

JORDAN Hij heeft de hele tijd half verwacht dat ze op een avond op een van zijn feesten zou verschijnen, maar ze is nooit op komen dagen. Zij is de reden voor die feesten. Hij wil dat ze zijn huis ziet. Dat ze ziet wat hij voor haar bereikt heeft. En jouw huis ligt vlak naast het zijne.

NICK Niet te geloven.

JORDAN Dus, doe je het?

NICK Wil zij hem zien?

JORDAN Ze mag hier niets van weten. Dat wil Gatsby niet. Je hoeft haar slechts op de thee te vragen. Alleen, natuurlijk.

NICK Ik weet niet of ik me daar prettig bij /

JORDAN Daisy heeft recht op iets fijns in haar leven. Vind je niet?

NICK En jij dan? Wat als ik jou op de thee vroeg? Zou je komen?

JORDAN Vraag maar.

Nick trekt haar naar zich toe en ze kussen, terwijl Nicks huisje zich om hen heen vormt, met een kleine bank en veel te veel bloemen. Jordan af. Gatsby op, hij ijsbeert en ziet er zeer nerveus uit. Hij draagt een wit linnen pak, zilvergrijs overhemd en een goudkleurige das en hij heeft een in leer gebonden plakboek bij zich.

GATSBY Heb je alles wat je nodig hebt, qua, eh... thee?

NICK Helemaal voorzien.

GATSBY Weet je zeker dat je het goed vindt? Ik wil je niet in een ongemakkelijke positie brengen.

NICK Het is al goed. Prima. Wil je iets drinken, in terwijl je wacht?

GATSBY Nee, nee.

Het geluid van regen. Gatsby kijkt ontzet naar buiten.

GATSBY Het regent.

NICK   Dat vermoedde ik al.

Gatsby gaat zitten, bladert door het plakboek, nerveus. Dan slaat hij het boek dicht en springt op.

GATSBY   Ik ga naar huis.

NICK   Wat!?

GATSBY   Er komt niemand meer. Het is te laat. Ik heb niet de hele dag de tijd.

Gatsby maakt aanstalten te vertrekken.

NICK   Doe niet zo raar. Het is pas twee minuten voor vier.

GATSBY   Je snapt het niet, m'n beste. Ik /

Het geluid van een auto die dichterbij komt, een claxon.

NICK   Daar is ze.

Nick af. Gatsby onrustig, in paniek, rent de andere kant op. Nick op met Daisy, beiden onder een paraplu.

DAISY   Dus dit is jouw bescheiden stulpje, Nicky lieverd. Wat charmant, schattig en charmant!

Nick kijkt rond, vraagt zich af waar Gatsby is gebleven.

DAISY   Ben jij soms verliefd op mij? Moest ik daarom in mijn eentje hierheen komen?

Er wordt op de voordeur geklopt. Gatsby op, drijfnat.

Pijnlijke stilte.

DAISY   Jay.

GATSBY   Hallo Daisy.

Korte stilte.

DAISY   Wat leuk om je te zien.

Korte stilte.

GATSBY   *tot Nick*
Wij kennen elkaar.

Nick knikt, gefascineerd door deze ongemakkelijke situatie.

DAISY   Van lang, lánng geleden.

GATSBY   Vijf jaar. In november.

Korte stilte.

DAISY   *tot Nick*
Jordan zegt dat jij een heel ondeugende jongen bent.

NICK   Ben ik dat?

DAISY Ik zei toch dat ik jullie zou koppelen! Toch ben ik erg boos op haar. Ze heeft mijn auto buiten laten staan, met het dak open, de hele bekleding verpest, onherstelbaar! En ze probeerde er nog over te liegen ook! Dus wees maar voorzichtig met haar, Nick, ze is ongeneeslijk oneerlijk.

Korte stilte.

NICK Juist. Als jullie me even kunnen missen...

GATSBY Waar ga jij heen!

NICK Even de thee halen, dacht ik zo, misschien een gebakje.

GATSBY Ik help je wel.

Gatsby haast zich achter Nick aan.

GATSBY Oh god!

NICK Wat is er?

GATSBY Dit was een vergissing, een grote, vreselijke vergissing.

NICK Je vindt het gewoon ongemakkelijk, zij ook, zij vindt het ook ongemakkelijk.

GATSBY Zou je denken?

NICK Net als jij.

GATSBY Zie ik er goed uit in dit pak?

NICK Heel knap.

GATSBY Wat moet ik doen? Wat moet ik zeggen?

NICK Je lijkt wel een puber zo onzeker. En net zo onbeleefd: Daisy zit daar maar in haar eentje. Hup.

Nick af. Gatsby terug naar Daisy. Die staat nog.

DAISY Ik dacht dat we elkaar pas weer tegen het lijf zouden lopen als we oud en gerimpeld waren.

Gatsby staart naar haar alsof ze uit een droom is gestapt, we horen hun liefdeslied.

DAISY Je bent precies zo knap als toen, luitenant Gatsby.

GATSBY Wil je niet zitten?

DAISY Jawel.

Ze gaan zitten, als tieners op hun eerste afspraakje.

DAISY Wist je dat ik hier zou zijn?

GATSBY Daar heb ik voor gezorgd.

Hij geeft haar zijn plakboek.

GATSBY Hier.

Ze slaat het open, bladert er snel doorheen.

DAISY   Zijn die allemaal over mij?

GATSBY   Krantenknipsels van de afgelopen vijf jaar.

DAISY   Mijn debutantenbal! Chicago! Ach moet je die domme hoed zien... Europa zelfs!

Ze stopt bij een foto van Tom.

GATSBY   Hij is een goede polo-speler.

DAISY   Ja, Tom weet hoe je moet winnen.

Daisy kijkt Gatsby recht in zijn ogen.

DAISY   Jay, ik wilde wachten, echt, ik heb het geprobeerd, maar /

GATSBY   En moet je deze zien.

Hij bladert naar de laatste pagina. Ze kijkt. Begint te huilen.

DAISY   Dat uniform staat je zo goed.

Hij kijkt naar haar, betoverd.

DAISY   Ben jij nooit getrou /

GATSBY   Nee.

DAISY   Het spijt me dat ik je zo vreselijk veel pijn heb gedaan terwijl we samen zo gelukkig hadden kunnen zijn. Ik heb je gemist, Jay. Ik heb je ontzettend gemist. Ik heb je nooit meer gemist dan nu, op dit moment.

Nick stilletjes op, met de thee.

GATSBY   Ach hallo m'n beste.

NICK   Het regent niet meer.

GATSBY   Oh nee?

Hij lacht.

GATSBY   Wat vind je daarvan, Daisy? Het regent niet meer.

DAISY   Daar ben ik blij om, Jay.

Gatsby springt op.

GATSBY   Ik wil jou en Daisy mijn huis laten zien.

NICK   Weet je zeker dat je mij erbij wil?

GATSBY   Zeker weten, m'n beste.

Hij leidt Daisy naar het raam.

GATSBY   Ziet er leuk uit toch, mijn optrekje?

DAISY   Die enorme villa daar?

GATSBY Prachtig hoe de gevel het zonlicht vangt, vind je niet?

DAISY Oh, Jay, het is schitterend.

NICK Schitterend.

GATSBY Ik heb er drie jaar over gedaan om dat huis bij elkaar te sparen.

NICK Je had toch een fortuin geërfd?

GATSBY Dat heb ik ook, m'n beste.
tot Daisy
Vind je het wat?

DAISY Ik vind het prachtig, maar word je daar niet eenzaam zo in je eentje?

GATSBY Het is er altijd stampvol fascinerende mensen, dag en nacht. Mensen met zeer boeiende bezigheden. Beroemde mensen.

Muziek, het huisje van Nick verandert in de villa van Gatsby.

GATSBY Er zijn muziekkamers, bubbelbaden, door verschillende designers ingerichte slaapkamers, marmeren zwembaden en narcissen!

DAISY Mijn lievelingsbloem!

GATSBY Honderden, duizenden narcissen, overal!

DAISY Oh, Jay.

Er verschijnt een enorm kledingrek, gevuld met tientallen, honderden hemden.

GATSBY Ik heb zelfs een mannetje in Engeland die kleding voor me aanschaft. Ik krijg aan het begin van elk seizoen een selectie toegezonden, lente en herfst.

Hij toont haar wat overhemden. Zij neemt ze aan en drukt ze tegen zich aan.

DAISY Dit zijn zulke prachtige hemden. Ik word er treurig van omdat ik nooit... nooit zulke prachtige kleren heb gezien... Kon ik de tijd maar terugdraaien – uitwissen – streep erdoor en opnieuw beginnen – denk je dat dat mogelijk is Jay? – de tijd uitgummen alsof die nooit verstreken is? – je zei dat je voor me terug zou komen waar je dan ook was en hier ben je – glanzend als zilver! – en ik heb beloofd te wachten – weet je nog – mijn haar was nog nat die nacht – ja! – en jij! – zo knap in je uniform – je rook naar nieuwe kleren – de tuin naar blauwe regen, naar dennen – en jij zei dat je van me hield en ik vond je de allerliefste van de hele wereld – en die muziek! – overal die muziek! – tussen de dennen liep het bos vol met verlangen naar onze toekomst – wij waren goud – en gelukkig – toch! – goud en gelukkig – en jij vertrouwdde mij jouw allerzachtste hart toe en daarmee bezat ik meer dan wie dan ook die ooit geleefd heeft!

Ze slaat haar armen om hem heen, ze kussen, diep, vol passie, ze lachen, ze huilen. Dol van geluk gooit ze een overhemd naar hem, hij gooit er een terug, ze rukken hemden van het rek, smijten ze naar elkaar, naar Nick, ze betrekken hem bij hun spel, gedrieën gooien ze hemden naar elkaar... van boven komt een regen van hemden, het hele podium een zee van kleur... de lichten gaan uit.

EINDE EERSTE BEDRIJF

TWEEDE BEDRIJF

Het podium vol met Gatsby's feestverlichting, iedereen danst op de muziek van een groot orkest.

Dit is de Charleston! Dit is de Jazz Age!

In het middelpunt van de aandacht staan Gatsby en Daisy – dol van zinnen, ongeremd, vol vreugde!

Zelfs Myrtle is er, ze danst met Tom.

Iedereen raapt een overhemd op, danst ermee, het hele podium gevuld met zwierende kleuren – steeds wilder, sneller en sneller, het loopt uit de hand, tot ze allemaal tot slot ter aarde storten, uitgeput, lachend.

DAISY   Ik vind het hier zo opwindend! Zo opwindend! Ik heb nog nooit zoveel beroemde mensen ontmoet. Zeg, als je ergens vanavond een kus van me wil Nick, moet je het maar zeggen, dan regelen we dat, je hoeft mijn naam maar te zeggen, of geef me een groene kaart, ja, het licht staat op groen vannacht!⁷

GATSBY   Heb je het een beetje naar je zin?

DAISY   Wij staan hier samen in jouw tuin, Jay – jouw prachtige tuin. Het lijkt wel een droom, vind je niet? Ik kan me niet voorstellen dat dit echt gebeurt. Wil iemand even een encyclopedie halen om te controleren of dit wel kan? Kijk maar onder de G. De G. van Gatsby!

Trage muziek. Daisy en Gatsby dansen. De anderen ook. Dan valt de wereld weg, we horen het liefdeslied van Gatsby en Daisy, enkel hun zien we dansen nu, langzaam, sensueel. De anderen staan stil in een tableau. Het is of ze weer terug in 1917 zijn, samen, verliefd, hun dans spreekt voor zich, ze vallen samen, uitzonderlijk mooi en erotisch. Dan rukt Tom zich los van Myrtle en neemt Gatsby's plaats over, de illusie aan scherven. Het licht verandert. Het feest komt weer tot leven.

DAISY   Waar was jij de hele tijd?

TOM   Ik stond met die lui daar te praten.

Gatsby staat er wat onhandig bij, dus hij trekt zich terug.

DAISY   Ik vind haar wat gewoontjes, maar als je nog wat adresjes in je zwarte boekje wil noteren mag je mijn gouden potloodje wel lenen hoor.

TOM   Wat doet die Gatsby nou eigenlijk?

---

⁷ Die groene kaart is wat wonderlijk zo zonder context. De kaarten, groen als het knipperlicht aan de pier van het huis van de Buchanans, worden uitgedeeld als een leuke manier voor feestgangers om elkaar te leren kennen. Je neemt een kaart, benadert een andere gast op het feest en voor die kaart krijg je een gesprekje, een dans, een kus. In de vertaling probeer ik de associatie op te roepen van de groene kaart als iets dat tegenovergesteld staat van een rode kaart (en dus als aanmoediging geldt) en van het groene (stop)licht; oftewel – geen gas terugnemen en doorgaan. Het ratelen en de ongeremdheid, de suggestie van promiscuïteit zelfs, kan aangeven dat Daisy in een manische periode terecht komt.

DAISY Ze zeggen dat hij in de handel zit. Import export⁸.

TOM Dat zal wel ja.

DAISY Met eigen handen opgebouwd.

TOM Import, jaja, smokkel zeker⁹.

DAISY Hou toch op! Waarom zeg je dat soort dingen?

TOM Hij heeft in ieder geval genoeg moeite gedaan deze dierentuin hier bij elkaar te krijgen.

DAISY Deze mensen krijgen in elk geval dingen gedaan. Ze zijn een stuk interessanter dan – dan de mensen die bij ons over de vloer komen.

TOM Wat heb jij toch? Deze mensen zijn ordinair. Theatertuig. Ik weet niet hoe je me hebt overgehaald. Kom op, we zijn weg.

Een populair lied klinkt, Daisy begint mee te zingen, maar met een hese fluister, het lied een diepgang verlenend dat het tot dan toe ontbeerde, met echo's naar de achterbuurten van Chicago, naar verboden nachten. De andere gasten komen rond Daisy staan. Hoe dieper Daisy in het lied raakt, hoe meer ze transformeert in iets dat duisterder, seksueler, substantiëler is.

TOM Dit is echt gênant.

DAISY Laat me los!

Gatsby komt tussenbeide.

GATSBY Rustig toch, m'n beste.

TOM Luister, ik heb geen idee wie jij verdomme bent, of wat hier gaande is, maar daar kom ik godverdomme snel genoeg achter.

tot Daisy

Naar de auto.

Tom af.

DAISY Jay, ik /

GATSBY Als de mist niet zo dik was, konden we vanaf hier je huis zien. Met dat groene licht dat elke nacht op je aanlegsteiger brandt.

DAISY Dat brandt voor jou, Jay. Dat heeft altijd voor jou gebrand.

Wolfsheim op.

WOLFSHEIM Jay...

---

⁸ Eigenlijk: *he owned some drugstores*. In die tijd was alcohol illegaal, vanwege de drooglegging, maar voor medicinale doeleinden kon je alcohol krijgen bij de apotheek, wat dan ook snel een plek werd waar de illegale alcoholhandel begon te floreren. Als ze zeggen dat Gatsby een stel apotheken bezit, bedoelen ze dat Gatsby waarschijnlijk in de illegale alcoholhandel zit. Dit is echter zonder context en uitleg lastig duidelijk te krijgen. Daarom gebruik ik de signaalwoorden 'handel', 'import' en 'export', die al snel een louche bijbetekenis hebben.

⁹ Een *bootlegger* in het origineel: een dranksmokkelaar. Ik paraphraseer het wat.

GATSBY Een momentje, Meyer.

Gatsby neemt Daisy mee naar beneden.

GATSBY Meende je wat je zei? Hou je echt van mij?

DAISY Ja.

GATSBY Dan doet er verder niks meer toe. Ik regel alles. Wacht hier. Ik ben zo terug.

Gatsby gaat naar Wolfsheim. Daisy haast zich naar Nick en Jordan.

DAISY Ik ga weg bij Tom.

JORDAN Dat werd tijd.

NICK Wanneer?

DAISY Zodra ik kan.

NICK Weet je het zeker?

DAISY Ik wil gewoon weg. Zonder iets te zeggen. Denk je dat dat een vergissing is?

Een claxon klinkt, aanhoudend, luid. Daisy kijkt verward rond. Opnieuw de claxon.

TOM *van achter*
DAISY!

Daisy kijkt naar Gatsby.

TOM *van achter*
DAAAAAAAAAAISYYYYYYYYYYY!

Agressief getoeter. Daisy raakt in paniek en rent af. Jordan gaat achter haar aan. Gatsby loopt naar Nick en kijkt naar de vertrekkende Daisy.

NICK Misschien niet te snel te veel willen. Je kan het verleden niet terughalen.

GATSBY Kan ik dat niet?

Gatsby klinkt erg vrolijk.

GATSBY Natuurlijk kan ik dat wel!

Gatsby loopt naar het eind van zijn tuin, naar het water, en kijkt naar het groene licht.

GATSBY En dit keer, dit keer, maak ik alles goed, alles precies zoals het was.

Duistere muziek. Het feest valt langzaam uit elkaar. Gatsby blijft alleen achter. Licht op Nick.

NICK *tot het publiek*
Bijna vijf jaar heeft hij op haar gewacht. Er moeten momenten zijn geweest waarop de echte Daisy verbleekte bij die in zijn verbeelding – daar kan ze niks aan doen, ze is een mens, hoe kan ze de vergelijking met haar als godingelijke in Gatsby's fantasie doorstaan?

Het silhouet van Daisy verschijnt, met nevel omgeven. Gatsby gaat bij haar staan en terwijl Nick spreekt, houden zij van elkaar.

NICK Dit had weinig meer met haar te maken, met wat dan ook te maken, hoe kan een sterfelijk wezen ooit aan zulke brandende verwachtingen voldoen? Ultiem, subliem, een vrouw zonder fouten? Dat is een illusie. Maar geen vuur zo fel of de diepste hel kunnen een man weerhouden die op het spook van de liefde jaagt.

Jordan op.

JORDAN Nick! Schiet op! Daisy verwacht ons voor de lunch. Gatsby komt ook.

NICK Is alles goed met hem? Ik wilde gister bij hem langs maar een of ander figuur uit een gangsterfilm doet de deur open en snauwt: 'wat mot je?' Dus ik zeg, 'is Gatsby ziek?' en hij zegt 'nee' en gooit de deur dicht.

JORDAN Hij heeft iedereen ontslagen.

NICK Waarom?

JORDAN Zodat niemand gaat praten. De neven van Wolfsheim houden de boel daar in de gaten nu. Daisy komt er bijna iedere middag.

NICK Dat is niet echt discreet.

JORDAN Nou en?

NICK Zou ze niet beter wat voorzichtiger zijn?

JORDAN Ben jij echt zo burgerlijk?

NICK Nee dat is het niet, alleen... Wat als Tom erachter komt?

Gatsby en Daisy verdwijnen.

JORDAN Daisy stond gister met haar koffers bij hem op de stoep, klaar om er samen vandoor te gaan, maar hij wilde er niks van weten.

NICK Met andere woorden: hij heeft haar dus nu hoeft hij haar niet meer.

JORDAN Natuurlijk wel! Ze houden van elkaar! Maar het moet wel op de juiste manier gaan. Hij wil een soort van boetedoening. Hij wil dat ze de afgelopen jaren verwerpt.

NICK Hoe kan Daisy daar aan voldoen?

JORDAN Hij wil dat ze Tom verteld dat ze nooit van hem heeft gehouden. Ze heeft beloofd dat vandaag te doen.

Jordan maakt zich vrolijk over dit vooruitzicht.

JORDAN Dus kom nou, dat willen we toch niet missen! Ik haal de auto.

NICK Ik rij wel.

JORDAN Hoezo?

NICK Jij rijdt op de tast.

JORDAN Hou toch op.

NICK Je hebt laatst bijna die wegwerker doodgereden.

JORDAN Welke wegwerker?
NICK Die wegwerker die je met je bumper een kus gaf. Jij moet óf beter gaan rijden, óf beter helemaal niet meer rijden.
JORDAN Ik rij goed.
NICK Voor een blinde.
JORDAN Dan moet de rest maar voorzichtig zijn.
NICK Hoe bedoel je?
JORDAN De anderen op de weg. Je hebt twee partijen nodig voor een ongeluk.
NICK Stel dat je tegenligger net zo slecht rijdt als jij.
JORDAN Dat zou vreselijk zijn. Ik haat slechte chauffeurs. Daarom vind ik jou zo leuk.

Het huis van de Buchanans vormt zich rondom hen. Daisy en Gatsby komen binnen, ze wuiven zichzelf koelte toe. Gatsby heeft een roze pak aan. Het is drukkend heet. Nick en Jordan komen erbij. Wellicht komen ze binnen zweven op de bank.

JORDAN Het is niet koud!
NICK Waar bevindt zich de heer Thomas Buchanan, de bekende atleet?
DAISY Naar het schijnt is hij telefonisch in verbinding met zijn meisje.

Tom op, verbaasd dat Gatsby er is.

TOM Meneer Gatsby!

Tom schudt Gatsby de hand.

TOM Geweldig u weer te zien. Nick, Jordan.

DAISY Schenk eens iets koude in. Alsjeblieft!

Tom kijkt eventjes scherp naar Daisy en gaat dan af. Daisy trekt Gatsby op de bank en kust hem onstuimig.

DAISY Je weet dat ik van je hou.

JORDAN Zeg! Moet een dame hier getuige van zijn?

DAISY Nick is er, waarom kus je hem niet?

JORDAN Zo'n ordinair, vulgair meisje.

DAISY Kan me niks schelen! Kan me allemaal niks meer schelen! Kus hem. Ik wil je hem zien kussen.

Jordan drukt Nick achterover en kust hem.

GATSBY Wanneer ga je het hem vertellen?

DAISY Snel, snel, ik beloof het.

Gatsby gaat staan, hij is geagiteerd.

DAISY Ach lieverd, niet zo somber, er is niks anders dat ik in de hele wereld wil dan jou, en jouw zeldzame hart.

Ze rent naar de rand van het podium.

DAISY Kom hier, snel! Moet je dat zien! Oh ik zou zo graag zo'n roze wolkje grijpen, jou erin zetten en je dan voortduwen.

Tom op, met drankjes.

DAISY Godzijdank! Verfrissingen!

Tom geeft iedereen een drankje, kijkt argwanend naar Gatsby en Daisy, iedereen drinkt gulzig, de sfeer is gespannen.

DAISY Wat moeten we nou met onszelf aan vanmiddag, en morgen, en de komende dertig jaar?

JORDAN Doe niet zo somber. Straks komt de herfst, tintelend fris, en komen we allemaal weer tot leven.

DAISY Maar het is zo heet!

Ze barst bijna in tranen uit.

DAISY En het is allemaal zo ingewikkeld.

Ze krijgt opeens een goed idee!

DAISY We gaan de stad in! Wie wil de stad in?

Ze kijkt naar Gatsby.

DAISY Ah, jij houdt je hoofd koel, jij blijft altijd koel, zoals die man uit die reclame, dinges, je weet wel, van die man met dat overhemd /

TOM OKÉ DAN! We gaan de stad in. Kom op! Wat heeft iedereen? Als we de stad in gaan, laten we dan gaan.

DAISY En dan gewoon maar gaan? Zomaar?

TOM Jij wilde gaan.

DAISY Oh het is ook veel te heet voor gedoe. Als jij zo graag wil dan moet je maar gaan. Kom, Jordan.

Daisy en Jordan af.

TOM Ik hoef helemaal de stad niet in! Die wijven, d'r valt geen peil op te trekken.

DAISY *van achter*
Zullen we anders wat drinken?

TOM *schreeuwt naar achter*
Ik haal de whisky wel.

Tom af.

GATSBY Ik krijg niks voor elkaar in dit huis, m'n beste.

NICK Haar stem is zo onbeschaamd, zo, ik weet het niet, alsof ze, het klinkt naar...

GATSBY Haar stem klinkt naar geld.

NICK Ja! Dat is het! Naar geld!

Tom op, met twee flessen whisky in handdoeken gewikkeld. Daisy en Jordan volgen, gekleed voor een ritje met de wagen.

TOM Oké. We gaan naar 't Plaza.

DAISY Ja. En we boeken vijf badkamers en we vullen de baden met ijsblokjes en we drinken ijskoude cocktails.

Ze steken het podium over, het huis verdwijnt en Gatsby's auto verschijnt, een opzichtige gele wagen met glimmend chroom. Ze staren ernaar.

GATSBY Zullen we met de mijne gaan?

TOM Geen chauffeur?

GATSBY Ik rij liever zelf.

TOM Is het een automaat?

GATSBY Handgeschakeld.

TOM Anders neemt u mijn coupé en rijd in ik uw wagentje naar de stad.

GATSBY Weet u hoe het werkt? Het is wel even wennen hoor.

TOM Dat komt wel goed.

GATSBY De tank is ook bijna leeg ben ik bang.

TOM Ik smokkel d'r wel wat benzine in. Of loopt 'ie op alcohol?

Zijn vreemde grap over de vermeende smokkelpraktijken van Gatsby worden opgemerkt.

TOM Hoe dan ook, kom Daisy, wij gaan samen in de circuswagen.

DAISY Neem Nick en Jordan maar mee, wij komen wel achter je aan.

Ze pakt Gatsby bij de arm, die gooit Tom zijn autosleutels toe en gaat af met Daisy.

TOM Wat was dat?

NICK Wat?

TOM Jij denkt dat ik een beetje achterlijk ben, hm? En misschien heb je gelijk, maar ik ben, eh, soort van helderziend, soms, en dan zie ik heel helder wat ik moet doen. En ik ben eens in het verleden van dit mannetje gedoken.

Ze "rijden".

JORDAN Toen 'ie op Oxford zat?

TOM Oxford! Met dat roze pak van hem?

NICK Hij heeft op Oxford gezeten.

TOM Oxford in New Mexico zeker!

De Valley of Ashes verschijnt, het uithangbord van Wilson.

TOM Even tanken.

Tom drukt op de claxon. Wilson op, hij staart naar de auto.

TOM Even wat benzine “importeren”. Wilson! Waarom denk je dat we hier staan? Voor het uitzicht?

WILSON Ik voel me niet lekker. Ben de hele dag al ziek.

TOM Wat heb je?

WILSON Ik ben kapot.

TOM Moet ik het zelf doen dan?

Wilson tankt bij.

WILSON Ik heb nogal dringend geld nodig, meneer Buchanan, en ik vroeg me af of u al wist wat u ging doen met die oude auto van u.

TOM Wat vind je van deze?

WILSON Deze is leuk. Geel.

TOM Hip dingetje hè? Ooit zo’n hip dingetje gezien?

WILSON Nee, meneer Buchanan.

TOM Wil je hem kopen?

WILSON Ik zou niet weten hoe. Nee, maar die andere, oude, daar kan ik nog wat aan verdienen.

TOM Waar heb je opeens zo dringend geld voor nodig?

Myrtle komt op, ze ziet Jordan met Tom.

WILSON We zitten hier al te lang. We moeten weg hier. Myrtle en ik willen naar het Westen.

TOM Ja wil Myrtle dat?

WILSON Ze kan er al tien jaar niet over ophouden. Dus nu wordt het tijd, of ze nou wil of niet. Ik haal haar hier vandaan.

JORDAN Waarom staat die vrouw zo naar me te staren?

Tom draait en ziet Myrtle.

TOM Wat krijg je van me?

WILSON Een dag of twee geleden ben ik achter iets heel grappigs gekomen.

Hij kijkt naar Myrtle.

WILSON Heeft m’n perspectief op de dingen wat veranderd. Daarom wil ik weg. Daarom blijf ik maar doorgaan over die auto van u.

TOM   Wat krijg je van me?
WILSON   Ik heb die auto echt nodig, meneer Buchanan.
TOM   Wat krijg je!
WILSON   Een twintig.
TOM   Hou de rest maar.
WILSON   Het spijt me dat ik er niet over ophoud, maar /
TOM   Je krijg die auto van me.
WILSON   Echt?
TOM   Ja. Ik stuur hem morgenmiddag naar je toe.

Tom en Myrtle kijken elkaar nog één keer aan. De auto verdwijnt, Myrtle blijft alleen achter in de gloeiende ogen van Dr. Eckleburg. Kalme jazz klinkt, de kamer in het Plaza verschijnt. Daisy, Gatsby, Tom, Jordan en Nick op, uitgeput en geïrriteerd, het is bloedheet in de kamer.

JORDAN   Leuk kamertje dit.
DAISY   Doe nog een raam open.
JORDAN   Ze staan allemaal al open.
DAISY   Dan moeten we roomservice om een bijl vragen.
TOM   Hou toch eens op over die hitte! Christus! Met dat gezeik maak je het alleen maar erger, Jezus op een kameel zeg godverdomme.

Hij rolt een fles whisky uit een handdoek.

GATSBY   Waarom laat u haar niet met rust, m'n beste. U wilde zo graag de stad in.
TOM   Dat is zeg maar echt uw ding hè?
GATSBY   Wat is mijn 'ding'?
TOM   Dat stopwoordje van u. M'n beste. Waar heeft u dat vandaan?
DAISY   Zeg luister eens Tom, als je persoonlijk gaat worden blijf ik hier geen minuut langer. Waarom *shake* je niet even een cocktail voor ons?
TOM   Overigens, meneer Gatsby, ik heb begrepen dat u aan Oxford bent afgestudeerd?
GATSBY   Ja, nou ja, dat is te zeggen.
TOM   Maar dat heb ik begrepen, u hebt op Oxford gezeten.
GATSBY   Ja dat klopt ja.
TOM   Wanneer?
GATSBY   Ik heb inderdaad op Oxford gezeten.
TOM   Ja, dat heb ik begrepen. Maar wanneer dan?

GATSBY   Dat was in 1919. Ik ben maar vijf maanden gebleven. Dus ik kan niet echt zeggen dat ik er ben afgestudeerd.

TOM   Nee, niet echt nee.

GATSBY   Na de wapenstilstand van 1918 kregen de officieren de kans om te studeren. We mochten kiezen uit alle universiteiten van Frankrijk en Engeland. Ik koos voor Oxford.

Daisy staat op en gaat naar het drankkarretje.

DAISY   Schiet eens op met die whisky Tom. Dan maak ik een cocktail voor je. Dan voel je je misschien wat meer op je gemak. Oh, moet je die munt eens ruiken!

TOM   Wacht even. Ik wil meneer Gatsby nog één vraag stellen.

GATSBY   Gaat uw gang.

TOM   Waar ben je¹⁰ nou precies mee bezig?

DAISY   Hij is nergens mee bezig. Jij bent ergens mee bezig. Hou jezelf een beetje in de hand alsjeblieft.

TOM   In de hand! Dat is zeker de mode tegenwoordig, om heel relaxed toe te kijken hoe een nobody die uit het niets komt met je vrouw gaat liggen fleppen. Nou, mij niet gezien.

NICK   Jezus Christus Tom.

TOM   Helemaal hip is het, mensen die een grap maken van het gezin, die hun voeten afvegen aan onze tradities, maar voor je het weet smijten ze alle normen en waarden overboord en mogen zwarten opeens met blanken trouwen.

JORDAN   Er zijn hier toch geen zwarten?

TOM   Ik weet wel dat ik geen populaire jongen ben. Dat ik geen grote feesten geef vol met theatertuig en filmsletjes. Blijkbaar heb ik niet genoeg vrienden omdat ik weiger mijn huis te veranderen in een varkensstal.

GATSBY   We kunnen het later over mijn huis hebben, als er geen dames in het gezelschap zijn. Het enige wat ik u nu wil vertellen, m'n beste, is /

DAISY   Nee alsjeblieft niet! Alsjeblieft, laten we naar huis gaan. Waarom gaan we niet lekker naar huis?

NICK   Dat is een goed idee. Kom, Tom, we hebben wel genoeg gedronken.

TOM   Ik ben wel benieuwd wat die Gatsby me te vertellen heeft.

GATSBY   Uw vrouw houdt niet van u. Nou goed!? Ze heeft nooit van u gehouden. Ze houdt van mij.

TOM   Je bent gek.

---

¹⁰ Hier schakelt Tom van u over naar je, Gatsby houdt (wellicht met moeite) vast aan 'u'.

GATSBY Ze heeft nooit van u gehouden, hoort u dat? Ze is alleen met u getrouwd omdat ze er genoeg van had op mij te wachten. Dat was een vreselijke fout, maar in haar hart heeft ze nooit van een ander gehouden dan van mij.

NICK Waarom gaan we niet allemaal terug naar /

TOM JULLIE GAAN NERGENS HEEN!

NICK Ja, dat doen we wel, Tom. Kom je, Daisy.

JORDAN Het werd wel tijd dat iemand jou eens precies vertelde wat voor een /

TOM Wat voor een wat, Jordan? Ga jij me de les lezen? Je maakt een grap! Nick, heeft jouw vriendinnetje hier je wel eens verteld over dat toernooi in Asheville dat ze /

DAISY TOM!

TOM Dat heeft ze niet eerlijk gewonnen hoor. Onze grote golfkampioene! Maar eh, wat wilde je me nou vertellen Jordan?

JORDAN Kom Daisy we gaan.

Daisy staat op.

TOM ZIT!

NICK Luister eens Tom /

GATSBY Schreeuw niet zo tegen haar!

TOM Ik wil weten wat er hier aan de hand is!

GATSBY Ik heb al gezegd wat er aan de hand is. Dit is al vijf jaar aan de hand – u heeft er geen idee van.

TOM *tot Daisy*
Ben je al vijf jaar met die gast aan het fleppen?

GATSBY Niet... fleppen, nee. We waren niet bij elkaar in de buurt. Maar we hielden van elkaar, al die tijd, m'n beste. En daar had u geen idee van.

TOM Jij bent gek. Ik kan niks zeggen over wat er vijf jaar geleden wel of niet gebeurd is, want toen kende ik Daisy nog niet – en ik durf er m'n reet onder te verwedden dat jij haar ook niet kende want hoe dan? Ja misschien dat je d'r boodschappen bezorgde, aan de achterdeur, en voor de rest zit je te LIEGEN GODVERDOMME. Daisy hield van me toen ze met me trouwde en ze houdt nog steeds van mij.

GATSBY Nee.

TOM Ja hoor, toch wel. Het probleem is alleen dat ze zich soms van die domme ideetjes in haar hoofd haalt, dan weet ze niet zo goed wat ze moet doen. En ik zal je nog iets zeggen, ik hou ook van haar. Ja, 'tuurlijk, soms ben ik zo dom om een beetje naast de pot te pissen, sorry, maar ik kom altijd bij je terug, of niet soms, Daisy. En in mijn hart hou ik de hele tijd van jou.

DAISY Ik walg van je.
tot Nick

Weet jij waarom we uit Chicago zijn vertrokken? Ik ben verbaasd dat niemand daar je over meneer z'n avonturen heeft verteld. Zelfde geldt voor Santa Barbara. En voor de Rivièra!

GATSBY Daisy, dat is nu allemaal voorbij. Het maakt niets meer uit. Zeg hem gewoon de waarheid – dat je nooit van hem gehouden hebt – en dan is dat allemaal voor eeuwig uitgewist.

DAISY Wat... hoe heb ik ooit van hem kunnen... houden?

GATSBY Je hebt nooit van hem gehouden.

Ze kijkt naar Nick en Jordan, hoopt dat zij haar te hulp zullen schieten – op dit bepalende moment.

DAISY Ik heb nooit van hem gehouden.

TOM Ook niet in Deauville?

DAISY Nee.

TOM Ook niet die dag dat ik je van de Punch Bowl naar beneden droeg om je schoenen droog te houden? ... Daisy?

DAISY Niet doen alsjeblieft.
tot Gatsby
Zo goed, Jay?

Daisy trilt.

DAISY Oh, je wil te veel. Ik hou nu van je, is dat niet genoeg? Ik kan niks veranderen aan vroeger... ik heb wel van hem gehouden, ooit, en toen hield ik ook van jou.

Lange stilte.

GATSBY Je hield óók van mij?

TOM Nog een leugen. Ze wist niet eens dat je in leven was. Man, Daisy en ik delen dingen waar jij nooit iets van zal weten, dingen die geen van ons ooit zal vergeten.

GATSBY Ik wil Daisy even alleen spreken. Ze is helemaal over haar toeren.

DAISY Ook onder vier ogen kan ik niet zeggen dat ik nooit van Tom gehouden heb. Dat zou niet waar zijn.

TOM Natuurlijk kan je dat niet.

DAISY Alsof jou dat wat kan schelen.

TOM Natuurlijk kan het me schelen. Ik ga vanaf nu beter voor je zorgen.

GATSBY U snapt het niet. U gaat vanaf nu nooit meer voor haar zorgen.

TOM Nooit meer? En waarom dan.

GATSBY Daisy gaat bij u weg.

TOM Onzin.

DAISY Toch wel.

TOM   ZIJ GAAT NIET BIJ ME WEG! En al helemaal niet voor een simpel oplichtertje die z'n verlovingsring bij elkaar moet stelen.

DAISY   Ik kan er niet meer tegen! Laten we gaan, alsjeblieft, het is zo heet, zo heet.

TOM   Wie ben jij nou eigenlijk? Jij hoort toch bij dat troepje rond Meyer Wolfsheim? Zo veel weet ik zelfs nog.

GATSBY   Goed Daisy, laten we gaan.

TOM   Ik ben mijn neus een beetje in jouw zaakjes gaan steken, meneer Gatsby.

GATSBY   Als u daar gelukkig van wordt, m'n beste.

TOM   Import en export was het toch?

GATSBY   En wat dan nog?

TOM   Hij en die Wolfsheim halen alcohol uit Canada en verkopen dat onder de toonbank, hier en in Chicago, en dat is nog maar één van zijn illegale grapjes. De eerste keer dat ik je zag dacht ik al dat je een smokkelaar was en ik had het niet mis.

GASTBY   En wat dan nog? Het hele land is drooggelegd. Van wie denkt u dat u die alcohol krijgt, m'n beste?

TOM   Ik ben JE BESTE NIET!

Tom drijft Gatsby in een hoek.

TOM   Die dranksmokkel? Dat is maar kruimelwerk.

Tom duwt Gatsby.

TOM   Je bent ergens mee bezig wat niemand me durft te vertellen. Zit die Wolfsheim ook weer tussen.

Hij duwt Gatsby weer.

TOM   Iets heel groots. Maar ik kom er wel achter. Oh ja, ik kom er wel achter, M'N BESTE, daar kan je je kloten om verwedden.

Hij duwt Gatsby een laatste keer. Gatsby maakt een snel, dreigend gebaar naar Tom. Heel even zien we Gatsby als de harde jongen die hij is, gevaarlijk, klaar om te doden. Tom grijpt een ijspriet als wapen.

DAISY   Jongens! Jongens! IK KAN ER NIET MEER TEGEN!

Tom houdt de ijspriet tegen Gatsby's keel. Gatsby deinst niet terug. Lange stilte.

GATSBY   Gaat u me doodsteken, m'n beste?

Daisy gilt en rent af. Tom houdt het wapen tegen Gatsby's keel gedrukt. Uiteindelijk komt Nick dapper tussenbeide, hij steekt zijn hand uit, na een vrij lange tijd, Tom twijfelt, geeft Tom het wapen aan Nick.

GATSBY   Mijn autosleutels, alstublieft.

Gatsby en Tom geven elkaar hun autosleutels terug.

GATBSY Dan ga ik maar eens, als u het niet erg vindt.

Gatsby achter Daisy aan. Tom grijpt de fles whisky.

TOM Iemand een slok? Jordan? ... Nick?

Niemand zegt iets.

TOM Nick?

NICK Wat?

TOM Slok?

NICK Nee.

TOM En wat is jouw probleem?

Nick kijkt naar de ijspriet die hij in zijn hand houdt.

NICK Ik bedenk me opeens dat ik vandaag jarig ben. Dertig. Ik ben dertig jaar oud.

Het licht verandert, isoleert Nick, spot op Nick. Hij spreekt tot het publiek.

NICK Dertig was ik, en voor mij zag ik het dreigende pad van een nieuw decennium opdoemen. Het was zeven uur voor we eindelijk in de coupé stapten en naar Long Island vertrokken. Tom hield niet op met praten, juichen, lachen, alsof hij een wedstrijd had gewonnen. Empathie heeft zijn grenzen. En naast mij, hoofd op mijn schouder, kroop Jordan dicht tegen me aan... maar ik wist niet meer wie zij was. Dertig – de belofte van tien jaar eenzaamheid, steeds minder vrijgezellen en dus steeds minder vrienden, steeds minder levenslust in je broekzak, steeds minder haar... Dus, we reden verder, richting de dood, door de steeds killere schemering.

Het uithangbord van Wilson en de Valley of Ashes verschijnen. Wilson op met een koffer en met de kleren van Myrtle, Myrtle rent achter hem aan.

WILSON Je kan mij belazeren maar God niet!

MYRTLE Wat ben je aan het doen George?

WILSON 'De scharrel van zijn vrouw.' Dat zeggen ze. Denk je dat ik doof ben? 'De scharrel van zijn vrouw.' Klaar, Myrtle, het is klaar.

MYRTLE George wat doe je met mijn kleren?

WILSON We gaan. Overmorgen. Zodra ik die auto verpatst heb.

MYRTLE Je bent gek!

Wilson haalt een hondenriem uit zijn zak.

WILSON Gisteren gevonden. Verstoep in een la. Ziet er duur uit.

MYRTLE Waar haal jij het lef vandaan /

WILSON Denk je dat ik achterlijk ben?

MYRTLE Die is voor mijn zus... voor haar hond.

WILSON Je denkt dat ik achterlijk ben, omdat ik niks meer heb dan een GARAGE!?

MYRTLE Nee, nee George, ik /

WILSON Ik heb het allemaal door, Myrtle. Ik ben niet achterlijk.

MYRTLE Dat zeg ik ook helemaal /

WILSON Die komt thuis met d'r kop bont en blauw.

MYRTLE Het is niet eerlijk, dit is niet eerlijk.

WILSON Iemand is niet eerlijk nee, dat kan je wel zeggen.

MYRTLE Geef me mijn kleren terug! Die zijn van MIJ!

Ze grijpt de koffer. Ze vechten, kleren overal over het podium. Myrtle slaat hem, met de vlakke hand.

MYRTLE Ik haat je. Ik haat elke seconde met jou.

Wilson grijpt Myrtle.

MYRTLE Wat ga je doen? Ga je me slaan? Nou? Ga je me slaan, George?

Ze rukt zich los en begint haar kleren in de koffer te proppen.

WILSON Sorry, Myrtle, ik wilde je niet... het is alleen /

MYRTLE HOU JE BEK HOU JE BEK HOU JE BEK! DIE STEM! IK TREK HET NIET MEER! JE KLINT ALS EEN SLAK! EEN SLAK IN DE STRONT! IK HAD JE AL HEEL LANG GELEDEN MOETEN VERLATEN!

WILSON Myrtle, alsjeblieft, ga niet bij me weg. D'r komt geld aan. Zoals ik beloofd heb. Het geld komt eraan.

Het geluid van een naderende auto, licht van koplampen. Ze ziet de auto.

MYRTLE Hij is terug. Oh mijn god! Hij komt me halen! Wacht!

Ze rent op de koplampen af, zwaait met haar armen.

WILSON Myrtle!

MYRTLE Wacht! WACHT!

WILSON MYRTLE!

MYRTLE HIER BEN IK! HIER BEN IK!

De koplampen verlichten het gehele podium. Remmende banden. Het geluid van een auto die een lichaam raakt. Blackout. Licht langzaam aan. Myrtle ligt dood in een plas licht, in een onmogelijke houding, botten gebroken. Wilson blijft stamelen, 'oh mijn god, oh mijn god'. Een motoragent staat bij het lichaam, hij neemt een verklaring op van mevrouw Michaelis.

AGENT M-i-c-a /

MEVR.MICH Nee, met een h, M-i-c-h-a /

Tom, Nick en Jordan op.

TOM *tot de agent*
Wat is hier aan de hand?

AGENT H-a /

MEVR.MICH E /

Tom grijpt de agent vast.

TOM Hoor je me niet!?

AGENT Hé hé hé! Kunnen we éven kalm aan doen?

TOM Wat is er gebeurd? Ik wil weten wat er gebeurd is!

AGENT Aanrijding. Op slag dood.

NICK Wat?

AGENT Kwam uit het niets.

TOM Op slag dood?

Tom kijkt naar het lichaam van Myrtle.

AGENT Klootzak is niet eens gestopt.

MEVR.MICH D'r waren twee auto's. D'r kwam er één van daar en de ander ging daarheen, snap je.

TOM Waarheen?

NICK Welke kant op?

AGENT Ho wacht eens even.

MEVR.MICH Elk hun eigen kant op. Ja en dus zij daar, die rende daar, met d'r armen zo, als een gek, heen en weer, aah!, gillen, tegen hem, sla me dan!, sla maar!, je kan me zo veel slaan als je wil, helpt niks, ik ben bij je weg!, nou en toen rende ze dus daarheen en die vanuit New York kwam, die auto, die klapte dus *whap* over d'r heen, met een noodgang zo hard.

AGENT Kent u het slachtoffer?

MEVR.MICH Dat eettentje hier verderop is van mij. Gele auto was het. Groot ook. Groot en geel. Gloednieuw.

WILSON *jammert*

Je hoeft me niet te vertellen welke auto het was ik weet welke auto het was!

Tom pakt Wilson vast en zet hem rechtop.

TOM Verman jezelf kerel, kom op! Luister, ik kom hier pas nét aanrijden, uit New York. Luister je naar me? Wilson! Luister! Ik kwam je die coupé brengen waar we het over hadden. Weet je nog? Die gele auto waar ik vanmiddag in reed, die was niet van mij, hoor je me? Die was niet van mij. Heb ik na vanmiddag niet meer gezien. Die is van iemand anders. Ik had hem geleend.

AGENT Zeg, waar hebben wij het over?

TOM Wij kennen elkaar. Hij zegt dat hij weet welke auto het was. Een gele.

AGENT En jouw auto is...

TOM Blauw. Een coupé.

NICK Hij vertelt de waarheid. We komen net uit New York.

De agent kijkt wantrouwig naar Nick.

NICK We waren op weg naar West Egg en we zagen dat er iets aan de hand was, daarom zijn we gestopt.

AGENT Jaja, goed. Laten we nu maar even wat ruimte maken hier.

tot mevrouw Michaelis

Als me u nog één keer uw naam wil geven, in de juiste spelling alstublieft.

Hij en mevrouw Michaelis af.

TOM *tot Nick*

Godverdomme wat een lafaard. Doorrijden na een ongeluk.

Af. Wilson gaat naar Myrtle en wiegt haar lichaam in zijn armen. Ze blijven, geïsoleerd, op dezelfde plek tijdens het volgende. Daisy rent op, huilend, hysterisch. Gatsby komt achter haar aan, om hen heen vormt de oprit van de Buchanans.

GATSBY Daisy! Daisy! Wacht!

Gatsby krijgt haar te pakken.

DAISY Laat me los! Alsjeblieft! Ik wil naar binnen!

GATSBY Het is goed, het komt allemaal goed.

DAISY Kapot, alles is kapot, zie je dat niet?

GATSBY Alles komt in orde. Geloof me maar.

DAISY Ik snap er helemaal niets meer van.

GATSBY Het is mijn schuld. Kijk me aan! Niets hiervan zou gebeurd zijn als ik alles meteen vanaf het begin goed had aangepakt. Maar ik zal het goed maken.

DAISY Ik wou alleen maar dat alles mooi zou zijn.

GATSBY Geloof je dat ik van je hou? Daisy? Kijk me aan. Geloof je dat ik van je hou?

DAISY Ja.

GATSBY Wat hij zei, in het hotel, dat betekent niets. Tom heeft je onder druk gezet, daarom zei je van die dingen die je niet meende, daarom raakte je zo overstuurd.

DAISY Ik ben niet goed genoeg voor jou.

GATSBY Je bent de fijnste, liefste, zachtste, mooiste persoon die ik ooit gekend heb.

DAISY Maar als /

GATSBY Niks als. Ik zorg ervoor dat alles goed komt. Nu wil ik dat je naar binnen gaat. Ik wacht hier, buiten, gewoon om er zeker van te zijn dat hij je met geen vinger aanraakt. Als je me nodig hebt, hoef je het licht maar aan en uit te doen.

DAISY Hij zal me geen pijn doen.

GATSBY Ik vertrouw hem niet. Ik wacht, hier buiten, voor het geval dat.

DAISY Hoe lang?

GATSBY De hele nacht als het nodig is. Mijn hele leven als jij dat van me vraagt.

DAISY Hou je echt zoveel van mij?

GATSBY Ja.

DAISY Wat moet ik tegen hem zeggen? Ik kan mijn gevoelens nooit verbergen. Je weet hoe ik ben. Ik verpest alles.

GATSBY Hij weet dat je overstuur bent. Het is niet erg om overstuur te zijn. Maar laat hem je nergens toe overhalen. Zeg helemaal NIETS. Geef me wat tijd om wat dingen te regelen en dan kunnen we gaan. Zoals we gepland hebben.

DAISY Ja. Ja! Dat is het enige wat ik wil. Dat is het enige wat ik ooit heb gewild.

GATSBY Zodra ik erop vertrouw dat je hier veilig bent vannacht. Daarna wacht ik thuis op je telefoontje. Onze liefde is het enige dat ertoe doet. We gaan terug naar Louisville en trouwen met elkaar en we beginnen opnieuw en we krijgen eindelijk het leven dat we altijd hadden moeten leven.

Daisy kust Gatsby.

GATSBY Je vroeg me of je de tijd kon terugdraaien, uitwissen, en dat kan, ja, ik wis de tijd uit, nu, hier, het verleden is wég, voor eeuwig, vanaf nu bestaan alleen nog jij en ik.

Het geluid van een naderende auto.

DAISY Oh god hij is thuis! Jay!

GATSBY Ik ben hier. Buiten. Bij het raam. Er zal je niks gebeuren. Dat beloof ik. Niemand zal je ooit nog pijn doen.

Ze kust hem snel en rent af. Gatsby roept haar na.

GATSBY Bel me morgen. Ik wacht op je.

Hij stapt de schaduw in. Tom, Nick, Jordan op.

TOM Ik had je thuis af moeten zetten Nick, we kunnen vanavond toch niks meer doen. Ik bel een taxi voor je. Ondertussen kunnen jij en Jordan beter even naar de keuken gaan, dan maken ze wat eten voor jullie klaar. Als je honger hebt. Kom binnen.

NICK Nee dank je. Het zou prettig zijn als je meteen die taxi belt. Ik wacht hier buiten wel.

Daisy verschijnt in het verlichte raam.

TOM Daisy is thuis. Goed, nou, dag dan, Nick. Kom morgen maar weer langs.

Tom af.

JORDAN Weet je zeker dat je niet mee naar binnen komt, Nick?

NICK Ja, dank je.

JORDAN Het is pas half tien. We kunnen er net zo goed nog een leuke avond van maken.

NICK Is het waar?

JORDAN Wat?

NICK Wat Tom zei? Dat je vals hebt gespeeld op dat toernooi?

JORDAN Wat heeft dat met – met wat dan ook te maken?

NICK Dat de bal slecht lag en dat je hem ergens anders hebt gelegd, is dat hoe je gewonnen hebt?

JORDAN Ze roepen van alles als je beroemd bent.

NICK Ja, ik heb het gelezen. De caddy heeft zijn verklaring ingetrokken. Hoeveel heeft dat gekost?

JORDAN Nick, ik ken maar weinig echt eerlijke mensen, daarom mag ik jou zo graag. Kom toch binnen.

NICK Goede avond, Jordan.

JORDAN Goede avond? Is dat alles? Dump je me?

NICK Ik moet naar huis.

JORDAN Je dumpst me om iets wat je gelezen hebt.

NICK Ik heb gewoon tijd nodig, om na te denken.

JORDAN Prima. Slappe zak. Ren maar weg. Je kan me toch geen reet schelen. Maar hé, het was in ieder geval een interessante nieuwe ervaring.

Jordan vertrekt, stopt.

JORDAN Weet je nog waar we het eerder over hadden, over autorijden?

NICK Wat is daarmee?

JORDAN Je zei dat een slechte chauffeur net zo lang veilig is tot ze een andere slechte chauffeur treft. Nou, die heb ik getroffen dus. Het was stom van me om me zo in je te vergissen. Ik dacht dat jij anders was, Nick. Ik dacht dat jij eerlijk was, recht-door-zee. En dat je daar stiekem trots op was.

NICK Ik ben dertig, Jordan. Dertig. Ik ben vijf jaar te oud om mezelf nog wat wijs te maken zonder me te schamen.

Ze kijken elkaar een tijdje aan.

JORDAN Dag, Nick.

Jordan af. Dan verschijnt Gatsby uit de schaduw.

GATSBY   Hallo Nick.

NICK   Jezus! Wat doe jij hier?

GATSBY   Ik sta hier een beetje te staan, m'n beste.

Korte stilte.

GATSBY   Nog wat ongebruikelijks tegengekomen, onderweg?

NICK   Ja.

Korte stilte.

GATSBY   Is ze dood?

NICK   Ja.

GATSBY   Dat dacht ik al. Dat heb ik Daisy ook al verteld. Beter dat de hele shock in één keer komt. Ze nam het verrassend goed op. Ik ben langs de kleine weggetjes naar West Egg gereden. Heb de auto in mijn garage geparkeerd. Ik denk niet dat iemand ons gezien heeft maar dat weet je natuurlijk nooit zeker.

Nick zegt niks.

GATSBY   Wie was die vrouw?

NICK   Myrtle Wilson. Haar man was de eigenaar van de garage. Wat is er verdomme gebeurd?

GATSBY   Tja, ik probeerde het stuur nog over te nemen van Daisy, om uit te wijken /

NICK   Daisy? Zat Daisy achter het stuur?

GATSBY   Ja... Maar ik zal natuurlijk zeggen dat ik reed.

NICK   Ik dacht /

GATSBY   Want weet je, toen we uit New York vertrokken was ze nogal in de war en ik dacht dat het haar goed zou doen om een eindje te rijden... En toen verscheen er een vrouw uit het niets net op het moment dat er een tegenligger aan kwam. Het gebeurde allemaal heel snel maar het leek wel of ze ons iets wilde zeggen, die vrouw, alsof we iemand waren die ze kende. Ja goed dus eerst week Daisy uit, op de tegenligger af, en daar schrok ze zo van dat ze terug zwenkte, naar die vrouw, en op het moment dat ik het stuur pakte voelde ik de klap – ze moet op slag dood zijn geweest.

NICK   Ze lag helemaal open godverdomme.

GATSBY   Dat wil ik niet weten.

NICK   Waarom ben je niet gestopt? Waarom heb je geen hulp gehaald?

GATSBY   Daisy gaf plankgas. Ik probeerde haar te kalmeren, maar ze wilde niet stoppen, dus ik trok aan de handrem. Toen viel ze in mijn schoot en wilde ze naar huis.

NICK   Je moet naar de politie.

GATSBY   Dat zal niet gaan.

NICK   Vertel ze dat het een ongeluk was.

GATSBY   Ik ga alles in orde maken.

NICK   Maar iedereen heeft die auto gezien! Er zijn ooggetuigen! Ze zullen je vinden. Zo'n auto, die kan je niet verborgen houden. En ze zullen erachter komen dat Daisy achter het stuur zat.

GATSBY   Dat laat ik niet gebeuren. En jij ook niet.

Hij kijkt naar Daisy achter het raam.

GATSBY   Morgen voelt ze zich weer helemaal beter. Ik blijf hier wachten om er zeker van te zijn dat hij haar met rust laat.

Een taxi claxonneert.

NICK   Dat is mijn taxi. Je kan beter mee gaan.

GATSBY   Ik blijf hier tot Daisy naar bed gaat.

NICK   Gatsby!

GATSBY   Goede avond, m'n beste.

Nick aarzelt.

NICK   Ik snap jullie soort niet.

Nick af. Gatsby gaat terug de schaduw in. Middernacht. De Valley of Ashes en de ogen van Dr. Eckleburg. Wilson wiegt het lichaam van Myrtle heen en weer. Hij mompelt in zichzelf. Mevrouw Michaelis op.

MEVR.MICH   Drink anders een kopje koffie, George, daar knap je van op.

WILSON   Ik kom er wel achter. Van die auto. Die gele. Van wie die is. Paar maanden geleden komt ze terug uit de stad, gezicht helemaal in puin, neus, dikke neus. Oh mijn god! Oh mijn god! Hij heeft haar vermoord!

MEVR.MICH   Wie?

WILSON   Ik kom er wel achter.

MEVR.MICH   Je bent in shock, je weet niet waar je het over hebt.

WILSON   Hij heeft haar vermoord.

MEVR.MICH   Het was een ongeluk, George.

WILSON   Ik ben er zo een die goed van vertrouwen is en ik doe geen vlieg kwaad, maar als ik iets weet dan weet ik het, en die man in die auto: die was het. Ze rende naar hem toe, ze wilde met hem praten, en hij wilde niet stoppen.

MECR.MICH   Waarom zou ze dat nou doen?

WILSON   Helemaal de weg kwijt oh oh ohhhh...

Wilson wiegt heen en weer.

MEVR.MICH Kan ik iemand voor je bellen? Een vriend, of /

WILSON Ik heb het haar gezegd. Ik zei je kan mij belazeren maar god niet! Ik duwde haar tegen het raam en ik zei: God ziet het allemaal, alles wat je doet, je kan mij belazeren maar God niet!

De ogen van dr. Eckleburg gloeien op.

WILSON God ziet alles!

Wilson staart naar de gloeiende ogen, hij wiegt Myrtle en dan... zie we Nick in warm licht, hij ijsbeert naast het zwembad van Gatsby. Gatsby op, in zwembroek en badjas.

GATSBY Er is niets gebeurd. Ik heb gewacht tot vier uur en toen kwam ze naar het raam, stond daar eventjes en deed het licht uit.

NICK Je moet hier weg. Ga er een weekje tussenuit. Atlantic City. Of Montreal.

GATSBY Kan ik niet doen. Ik kan Daisy niet alleen laten.

NICK Waarom wil je niet naar me luisteren?

GATSBY Ik ben je mijn excuses verschuldigd, Nick.

NICK Ik hoef je excuses niet!

GATSBY Ik moet je mijn excuses aanbieden voor - omdat ik een beetje tegen je gelogen heb.

Gatsby laat zijn geaffecteerde accent vallen en toont zijn ware aard aan Nick.

GATSBY James Gatz, dat is mijn echte, of in ieder geval mijn wettelijke naam. Wij lijken op elkaar, jij en ik. Twee jongens uit het Middenwesten die het proberen te maken in de grote stad. Mijn ouders waren boeren uit North Dakota. Goede mensen. Eerlijk. Maar arm. Dus ik vond mezelf opnieuw uit als Jay Gatsby, de fantasie van een vijftienjarig joch, en ik ging ervandoor om mijn geluk te beproeven. En toen ontmoette ik Daisy. Natuurlijk dacht ik dat ze me aan de kant zou schuiven, want wat had ik haar te bieden? Een arme boerenjongen. Maar dat deed ze niet, want ze was verliefd op me. Is verliefd op me. En nu heb ik haar terug. En dit keer zal het precies zo gaan als dat het moet gaan.

Korte stilte.

NICK Dank je.

GATSBY Waarvoor?

NICK *gegeneerd*
Nog twaalf minuten voor mijn trein vertrekt. Ik heb er al drie gemist. Ik heb echt geen zin om te werken vandaag! Ik bel je nog.

GATSBY Weet je wat grappig is? Ik heb de hele zomer nog niet gezwommen.

NICK Ik zou echt graag willen dat je een paar dagen uit de stad verdwijnt.

GATSBY Ik weet het. Je bent een echte vriend, Nick. Dat waardeer ik.

NICK Ik bel je rond twaalf uur.

DAISY Daisy zal zo wel bellen, denk je niet?

Nick weet niet zo goed wat te antwoorden.

NICK Dat zou best kunnen.

GATSBY We hebben elkaar immers dingen beloofd.

NICK Ja.

GATSBY Dus... tot ziens. Tot ziens, m'n beste.

Grote glimlach. Nick loopt het podium over en stopt dan.

NICK ZE ZIJN VERRROT, ALLEMAAL GATSBY, JIJ BENT MEER WAARD DAN DIE HELE TROEP SAMEN!

Nick zwaait, Gatsby salueert. Nick af. Gatsby legt een luchtbed in het 'zwembad' en gaat erop liggen, hij zet de telefoon naast zich neer en staart naar de hoopvolle lucht. Wilson staat op naast Myrtles lijk. Hij pakt een groot pistool en nadert traag het zwembad. Dan schiet hij vijf maal, en vermoordt zo Gatsby. Dan neemt hij afstand, zet de loop tegen zijn gehemelte en pleegt zelfmoord. Drie lijken in poelen van licht. Myrtle, Wilson, Gatsby. Nick op van achter het podium, in een storm van flitslichten en nieuwsberichten. Hij baant zich een weg naar de lichamen.

NICK *tot het publiek*

Van de rest van die dag en die nacht en de dag erna herinner ik me niets meer dan een eindeloze stroom van agenten en fotografen en paparazzi. Het meest van wat er in de krant kwam was een nachtmerrie, groteske speculatie, nieuwsg geile leugens. Ik nam het voor Gatsby op. Als enige. Niemand anders kon het wat schelen. Waar was iedereen nu het feest voorbij was? Ik belde Daisy om te vragen hoe het met haar ging... maar ze was vertrokken, met Tom, diezelfde middag al, zonder een adres achter te laten.

Nick knielt naast het lichaam van Gatsby.

NICK Ik wilde dat er iemand voor hem kwam. Ik wilde dat hij wist dat het iemand iets kon schelen. Ik ging de kamer waar hij lag opgebaard in, om hem gerust te stellen: "Ik haal iemand voor je, Gatsby. Maak je geen zorgen. Vertrouw mij nu maar en ik zorg dat er iemand voor je komt."

Wolfsheim verschijnt.

WOLFSHEIM Ik niet – ik kan hier niks mee te maken hebben.

NICK Je was zijn beste vriend.

WOLFSHEIM Hij had niks, niemand, ik heb hem uit de goot getrokken.

NICK Vanmiddag wordt hij begraven.

WOLFSHEIM Ik zou er graag bij zijn.

NICK Kom dan.

WOLFSHEIM Dat gaat niet. Als er iemand vermoord is blijf ik het liefst ver uit de buurt. Ik bemoei me d'r niet mee.

NICK Hij zou willen dat je komt.

WOLFSHEIM Meneer Carraway, laten we hiervan leren dat je de vriendschap bij leven moet vieren en niet na iemands dood.

Wolfsheim verdwijnt.

NICK Op zijn begrafenis... was ik de enige. Daisy heeft niks van zich laten horen, ze heeft nog geen bloem gestuurd.

Licht verandert, Nick loopt naar voren.

NICK Op een middag tegen het eind van oktober zag ik Tom en Daisy voor me lopen op Fifth Avenue.

Tom en Daisy op, arm in arm.

NICK Ik ging langzamer lopen om ze niet in te halen, toen hij me opeens zag.

TOM Nick! Daisy, kijk nou, het is Nick!

Tom steekt zijn hand uit. Nick kijkt alleen maar naar hem.

TOM Wat is er nou? Wil je me geen hand geven?

NICK Nee. Je weet hoe ik over je denk.

TOM Je bent gek, Nick, stapelkrankzinnig. Geen idee waar je last van hebt.

NICK Wat heb jij tegen Wilson gezegd?

Tom neemt Nick apart.

TOM Ik heb hem de waarheid gezegd. Hij kwam naar ons huis, net toen wij naar buiten kwamen. Hij was gek genoeg om een kogel door mijn kop te jagen als ik hem niet had verteld van wie die auto was. Hij had de hele tijd zijn hand in zijn zak, om zijn pistool geklemd... En wat maakt het uit wat ik gezegd heb!? Het was zijn eigen schuld. Hij heeft Myrtle doodgereden zoals je een hond dood rijdt, en hij is niet eens gestopt.

Nick staart naar Daisy, weet niet wat te zeggen.

DAISY Jij bent altijd mijn lievelingsneef geweest, Nick.

Ze probeert te glimlachen, maar iets in haar is kapot. Tom en zij banen zich traag een weg langs de lijken.

NICK *ontploft*
HET KAN JULLIE GEEN REET SCHELEN! JULLIE RAZEN DOOR TOT ALLES KAPOT IS TOT MENSEN KAPOT ZIJN EN DAN VERSTOPPEN JULLIE JE WEER ACHTER JE GELD! EN DAN MAG IEMAND ANDERS JULLIE ROTZOOI OPRUIMEN. ZIJN JULLIE DAN ZO ONVERSCHILLIG? OF WAT IS HET DAN DAT JULLIE BIJ ELKAAR HOUDT?

Tom leidt Daisy het podium af, het licht op Wilson en Myrtle dooft.

NICK Ik heb ze geen van allen kunnen vergeven. Met Gatsby's dood misvormde de oostkust voor me, een kwade plek vol kwade geesten. Tijd om terug naar huis te gaan, naar het westen, waar de blauwe rook van stapels brandende herfstbladeren in de lucht hangt en de ijskoude wind de was aan de lijn stijf blaast.

Mist zet op, het groene licht knippert.

NICK Terwijl al mijn gedachten door mijn hoofd raasden, zag ik Gatsby voor me, hoe verbaasd hij geweest moet zijn toen hij voor het eerst het groene licht op Daisy's steiger zag. Hij had er lang over gedaan voor hij in zijn tuin vol blauwe regen was aangekomen, voor hij in zijn gigantische mislukking van een huis was gaan wonen, zijn vingertoppen raakten zijn droom al aan, wat kon er nog mis gaan? Gatsby geloofde in het groene licht, in het waanzinnige geluk dat de toekomst, die ieder jaar korter wordt, zou brengen. Het is ons door de vingers geglipt, dit keer, maar dat maakt niks uit. Morgen zullen we sneller rennen, onze armen verder uitstrekken, tot we ooit op een prachtige ochtend...

De muziek van Gatsby's en Daisy's liefdeslied klinkt, dreigend. Nick strekt zijn armen naar het groene licht.

NICK En zo ploeteren we verder, bootjes tegen de stroom in, die ons altijd even onverschillig terug het verleden in drijft.

Licht uit. Nick en Gatsby verdwijnen. Enkel de ogen van dr. Eckleburg gloeien door de mist van het droomlandschap, verlichten zee en lucht, tot het licht dooft.

EIND